

การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมกาฟงตนเองตาม
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

พลโทชัยวัฒน์ พิชัยณรงค์
ที่ปรึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
กระทรวงกลาโหม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557-2558

บทคัดย่อ

เรื่อง การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลโทชัยวัฒน์ พิชัยณรงค์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพหรือระดับความเข้าใจในการสนับสนุนทางสังคม และสภาพหรือระดับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อศึกษาปัญหาของการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง 3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาระดับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลลัพธ์เกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ประกอบด้วย นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และลูกจ้างจำนวน 261 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยการกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .01

ผลการวิจัย พบว่า 1.การสนับสนุนทางสังคมหรือพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง 2.กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านการศึกษา, รายได้ของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .05

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีบริบทหลากหลายมากยิ่งขึ้น 2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการส่งเสริม และพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวงกว้างมากขึ้น 3. ควรทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยนำผลการวิจัยไปสร้างโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากร 4. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบาย และศึกษาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อสังคม ทำให้ค่านิยมของสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะวัตถุนิยม ครอบครัวให้ความสำคัญกับวัตถุ สิ่งของและความร่ำรวย มิติของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป สภาพครอบครัวในปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในและภายนอกครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลาย สมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตแบบไม่พึงพาตนเอง ส่งผลทำให้การดำรงชีวิตเปลี่ยนไปในสภาพสังคมปัจจุบัน การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐบาล ทั้งในการพัฒนาและบริหารให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์และพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม นำความรู้โดยพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สภาพสังคมที่แข่งขันในปัจจุบันการได้รับการสนับสนุนจากสังคม จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการให้การช่วยเหลือบุคคลเมื่อเกิดช่วงเวลาวิกฤติ และช่วยให้อุคนสามารถปรับตัวกับชีวิตได้ดี โดยการให้กำลังใจ ให้ความรู้ใกล้ชิด ให้สิ่งของ แรงงาน ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ จากบุคคลภายในครอบครัว ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่อง การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยหวังว่า แนวทางการดูแลด้านความมั่นคงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ หน่วยงานต้องมีการสนับสนุน และให้การช่วยเหลือกำลังพลในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงานจะเกิดได้หน่วยจะต้องได้รับความร่วมมือจากกำลังพลในการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พลโท

(ชัยวัฒน์ พิชัยณรงค์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	3
คำจำกัดความ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกาฟังตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	12
แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	14
แนวคิดเกี่ยวกับการฟังตนเอง	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
สมมติฐานการวิจัย	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
การสร้างเครื่องมือ	27
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	32
ผลการวิจัย	32
ข้อวิจารณ์	53
ผลการทดสอบสมมติฐาน	55
สรุปผลการวิจัย	58
ข้อเสนอแนะ	60
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	62

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะ	66
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
แบบสอบถาม	75
ประวัติย่อผู้วิจัย	80

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 4-17	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายคู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	51
ตารางที่ 4-18	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ	52
ตารางที่ 4-19	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	60
ตารางที่ 4-20	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	66

ญ

สารบัญภาพ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

26

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อสังคม ทำให้ค่านิยมของสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะวัตถุนิยม ครอบครัวให้ความสำคัญกับวัตถุ สิ่งของและความร่ำรวย มิติของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป สภาพครอบครัวในปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในและภายนอกครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลาย สมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตแบบไม่พึงพาตนเอง (กระทรวงพัฒนาสังคม, 2551)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้บัญญัติ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล มีภูมิคุ้มกัน และให้เป็นสังคมที่มีสุขอย่างยั่งยืน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552:7) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพโดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และนอกจากนี้นโยบายการวิจัยของชาติระหว่าง พ.ศ.2551-2553 ได้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ให้มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยเร่งด่วน (พ.ศ.2551-2553) ยังให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ขจัดความยากจนและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550: 48)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐบาล ทั้งในการพัฒนาและบริหารให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ (พืรเทพ รุ่งคุณากร, 2550) และพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม นำความรู้โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551: 34)

การได้รับการสนับสนุนจากสังคม จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการให้การช่วยเหลือบุคคลเมื่อเกิดช่วงเวลาวิกฤติ และช่วยใหบุคคลสามารถปรับตัวกับชีวิตได้ดี โดยการให้กำลังใจ ให้ความใกล้ชิด ให้สิ่งของ แรงงาน ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ (Barrera, 1981) จากบุคคลภายในครอบครัว ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ นิรุต ถึงนาค และชมพูนุท เมฆเมืองทอง (2550: 36) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตประชาชนตามหลัก

เศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ คือ การได้รับกำลังใจจากหน่วยงานรัฐ ที่เป็นส่วนในการได้ข้อมูลย้อนกลับในรูปแบบของวิธีการแก้ปัญหาที่ดีอีกด้วย

ศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงมีภารกิจในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน จัดตั้ง ควบคุม ดำเนินการและร่วมมือกับส่วนราชการองค์กร และภาคเอกชนอื่น ในการให้การศึกษา วิจัย พัฒนา และผลิต ยุทโธปกรณ์ และส่วนประกอบยุทโธปกรณ์ สนับสนุนและจำหน่ายให้แก่เหล่าทัพ ส่วนราชการ องค์กร หรือภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพึ่งพาตนเองด้านความมั่นคงของชาติ และจำหน่ายให้ต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาประเทศ รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและการพัฒนาประเทศตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม

จากเหตุปัจจัยที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมจากรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆเพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กำลังพลสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยืดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพหรือระดับความเข้าใจในการสนับสนุนทางสังคม และสภาพหรือระดับพฤติกรรม การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาระดับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากำลังพลเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร (ยกเว้นนายทหารชั้นนายพล) ซึ่งประกอบด้วย 3 ประเภท นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และลูกจ้าง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองแตกต่างกัน
2. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พอเพียง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพหรือระดับความเข้าใจในการสนับสนุนทางสังคม และสภาพหรือระดับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  2. ทำให้ทราบปัญหาการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง
  3. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ปัญหาระดับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ผลการวิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้ในวางแผนการพัฒนากำลังพลเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำจำกัดความ

- ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะบุคคลของกำลังพล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- เพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงความเป็นเพศชายหรือเพศหญิงของกำลังพล
- อายุ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่กำลังพลเกิด แสดงด้วยตัวเลขจำนวนเต็ม หน่วยเป็นปี นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม
- ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดของกำลังพล แบ่งเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือปวช. อนุปริญญา หรือปวส. ปริญญาตรี และอื่นๆ
- รายได้ของครอบครัว หมายถึง เงินเดือนและค่าตอบแทนที่กำลังพลและครอบครัวได้รับจากการประกอบอาชีพ สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว
- หมายถึง ความเพียงพอของรายได้เมื่อเทียบกับรายจ่ายของครอบครัวเป็นรายเดือน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย มีรายได้เท่ากับรายจ่าย มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย
- การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน แบ่งเป็น 3 ประเภท เป็นสมาชิก ไม่ได้เป็น สมาชิก เคยเป็นสมาชิกแต่ลาออกไปแล้ว

การสนับสนุนทางสังคม

หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัว บุคคลใกล้ชิดหรือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้วัตถุประสงค์ของให้ข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ และให้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไขตนเอง เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์

หมายถึง การได้รับความไว้วางใจ ความรัก ความผูกพัน ความเอาใจใส่ การให้กำลังใจและความรู้สึกเห็นอกเห็นใจจากบุคคลในครอบครัว บุคคลที่ใกล้ชิด และบุคคลที่ข้อง

2. การสนับสนุนด้านการประเมิน

หมายถึง การได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้รับการเห็นพ้อง ได้รับการรับรอง หรือให้การยอมรับในสิ่งที่คนอื่นแสดงออกมา จากบุคคลในครอบครัว บุคคลที่ใกล้ชิด และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

หมายถึง การได้รับการบอกกล่าว การให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ หรือเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตจากบุคคลในครอบครัว บุคคลที่ใกล้ชิด และหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน

4. การสนับสนุนด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน

หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์

พฤติกรรมที่พึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง

ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพิงผู้ใด ดำเนินชีวิตอยู่บนทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล โดยการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อใช้ในการปรับตัวอย่างสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. การพึ่งตนเองด้านจิตใจ

หมายถึง การมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเพียรพยายามและมีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิต

2. การพึ่งตนเองด้านสังคม

หมายถึง การแสดงออกถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี รักษาเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอด และเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน

3. การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ

หมายถึง การแสดงออกถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาดรอบคอบ รวมถึง

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม

4. การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี

หมายถึง การแสดงออกถึงการรู้จักใช้สิ่งอำนวยความสะดวกหรือเครื่องจักรกลต่างๆ ที่ทันสมัยได้สอดคล้องกับความต้องการ และสามารถที่จะพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ใน การประกอบอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำมาปฏิบัติใช้ได้อย่างเหมาะสม

5. การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองมีความพอดีในการใช้ ง่าย รู้จักวางแผนในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและทบทวนเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาตามกระบวนการต่อไป โดยผู้ศึกษาได้นำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม
2. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือบุคคลในรูปแบบต่างๆ เมื่อเกิดช่วงเวลาวิกฤติ ซึ่งจะช่วยบรรเทาความรุนแรง หรือป้องกันไม่ให้เกิดความผิดปกติที่กระทบตัวบุคคล การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะเกิดจากการที่บุคคลมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในระดับบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ ดังนี้

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2528: 594) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่ได้รับแรงสนับสนุน ได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แล้วมีผลทำให้ผู้รับปฏิบัติไปในทางที่ผู้รับต้องการ ในที่นี้หมายถึง การมีสุขภาพดี ผู้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมอาจเป็นบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน

จินตนา ยูนิพันธ์ (2529: 4) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เป็นที่รักเป็นที่ต้องการ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภาวะวิกฤตหรือมีความเครียดเกิดขึ้น การสนับสนุนทางสังคมที่เพียงพอจากแหล่งสนับสนุนที่บุคคลนั้นมีอยู่จะช่วยบรรเทาความรุนแรงหรือการป้องกันไม่ให้เกิดความเครียดนั้นมากระทบจนเกิดเป็นความผิดปกติ

จินตนา ยูนิพันธ์ (2529: 4) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เป็นที่รักเป็นที่ต้องการ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภาวะวิกฤตหรือมีความเครียดเกิดขึ้น การ

สนับสนุนทางสังคมที่เพียงพอจากแหล่งสนับสนุนที่บุคคลนั้นมีอยู่จะช่วยบรรเทาความรุนแรงหรือการป้องกันไม่ให้เครียดนั้นในภาวะที่จนเกิดเป็นความผิดปกติ

กิติพัฒน์ นนทปัทมะกุล (2535: 170) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้รับความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีการผูกพันซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การให้ คำแนะนำ การให้สิ่งของ การประเมินเพื่อให้ปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือเป็นแรงงาน ให้เวลา ให้ความคิดเห็น ให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อภาวะจิตใจอารมณ์ มีขอบเขตครอบคลุมทั้งการให้และการรับจากบุคคล ในครอบครัว อาทิ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน ครูบาอาจารย์ คนในชุมชน บุคลากรวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นต้น

Weiss (1974) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นความรู้สึกอึดใจ หรือพึงพอใจต่อความต้องการที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งประกอบด้วยความใกล้ชิดและรักใคร่ผูกพัน การมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีโอกาสเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีคุณค่าและการได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ

Cobb (1976) ได้ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลได้รับข้อมูลที่ทำให้ตัวเองเชื่อว่าบุคคลให้ความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่าและยกย่องตัวเอง เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย (Network) ของการติดต่อสื่อสาร (Communication)

Kaplan *et al.* (1977) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ 2 แนว คือ

1. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความพึงพอใจต่อความจำเป็นพื้นฐานทางสังคมในแต่ละบุคคล ซึ่งได้รับจากสภาพแวดล้อมในสังคมของทุกๆ นั้น ได้แก่ การได้รับความรัก การยกย่องว่ามีคุณค่า การเป็นส่วนหนึ่งและการได้รับความปลอดภัย โดยได้รับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ

2. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีอยู่หรือขาดหายไปของแหล่งซึ่งให้การสนับสนุน คือ จากคนที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น

Kahn (1979) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนับสนุนเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีจุดหมาย ซึ่งรวมเอาสิ่งต่อไปนี้เข้าด้วยกันหรือมากกว่าหนึ่งอย่าง คือ

1. การแสดงออกถึงความพึงพอใจของบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง
2. การยืนยันรับรองพฤติกรรมของบุคคล อาจโดยการรับรู้หรือการแสดงออกถึงการยอมรับ
3. การให้ความช่วยเหลือในด้านสิ่งของ เงินทอง หรืออื่นๆ

จากความหมายของการสนับสนุนทางสังคม สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การอยู่ในเครือข่ายของการปฏิสัมพันธ์กัน โดยให้ความสนใจ ใส่ใจ ให้กำลังใจ ให้ความรักใคร่ ความห่วงใย ให้วัตถุประสงค์ของแบ่งปันความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความผูกพันระหว่างบุคคล ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

Weiss (1974) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. การสนับสนุนทางสังคม ด้านความใกล้ชิด ความใกล้ชิดส่งผลให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ความสัมพันธ์ เช่นนี้ จะพบในคู่สมรส เพื่อน หรือ สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน
2. การสนับสนุนทางสังคม ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ทำให้บุคคลรู้สึกมีเป้าหมายมีความเป็นเจ้าของและได้รับการยอมรับว่าตนมีคุณค่าต่อกลุ่ม
3. การสนับสนุนทางสังคม ด้านการได้รับการยกย่อง เป็นการสนับสนุนที่ผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบต่อความเจริญเติบโตและสุขภาพของผู้เยาว์ แล้วทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น และผู้อื่นพึงพาได้
4. การสนับสนุนทางสังคม ด้านการยอมรับบทบาท การได้รับการยอมรับบทบาทในสถาบันครอบครัวหรือสังคม จะทำให้มีความเชื่อมั่นและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
5. การสนับสนุนทางสังคม ด้านการยกย่องช่วยเหลือ เป็นการได้รับคำแนะนำชี้แจงหรือได้รับกำลังใจ เพื่อสามารถในการนำไปใช้ในการปัญหา
6. การสนับสนุนทางสังคม ด้านความเชื่อมั่นในความเป็นมิตรที่ดี ความรู้สึกเช่นนี้ได้มาจากครอบครัวหรือเครือข่าย ซึ่งสมาชิกแต่ละคนต่างคาดหวังว่าตนจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นอย่างต่อเนื่อง

Cobb (1976) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ชนิด คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotion Support) เป็นข้อมูลที่ให้บุคคลเชื่อว่าตนเองได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งมักเกิดจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และมีความผูกพันลึกซึ้งต่อกัน
2. การสนับสนุนด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า (Esteem Support) เป็นความรู้สึกที่บอกให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีคุณค่า บุคคลอื่นยอมรับและเห็นคุณค่าในตัว
3. การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Socially Support or Network) เป็นการแสดงที่บอกให้ทราบว่า บุคคลนั้นเป็นสมาชิกหรือเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายสังคม และมีความผูกพันซึ่งกันและกัน
4. การสนับสนุนด้านสิ่งของ เครื่องมือ การเงินและแรงงาน การได้รับความช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนการช่วยฟื้นฟูแรงต่างๆ

House (1981 cited in Brown, 1986 อ้างใน พิริยา เลิศมงคลนาม, 2551: 94) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ชนิด คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นแรงสนับสนุนด้านการยกย่องการให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ
2. การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบพฤติกรรม การให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจนำไปเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้คำแนะนำเสนอแนะทิศทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4. การสนับสนุนด้านเครื่องมือสิ่งของ การเงิน แรงงาน (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องเงิน แรงงาน เวลา และปรับสภาพแวดล้อม

Pender (1996) ได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นการช่วยเหลือในภาวะซึมเศร้า

2. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการช่วยเหลือให้บุคคลเกิดความเข้าใจว่า ควรทำอะไรถึงจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

3. การสนับสนุนด้านวัสดุสิ่งของ (instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือในเรื่องงานสิ่งของ เงิน เป็นต้น

4. การสนับสนุนด้านการยืนยัน (Affirmation) เป็นการยอมรับและช่วยให้บุคคลแต่ละคนเข้าใจภาวะและศักยภาพที่เป็นจริงของตนเอง

ระดับการสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1985) ได้แบ่ง การสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ระดับ

1. ระดับมหภาคหรือระดับกว้าง (Macro Level) เป็นการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในสังคมโดยดูจากลักษณะต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์กับสถาบันสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มต่างๆ ด้วยความสมัครใจ การดำเนินชีวิตแบบไม่เป็นทางการในชุมชน

2. ระดับกลางหรือระดับกลุ่ม (Mezzo Level) เป็นความสัมพันธ์ในระดับที่เฉพาะเจาะจงลงไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีการติดต่อกันอยู่เสมอ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิด

3. ระดับจุลภาคหรือระดับเล็ก (Micro Level) พิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่สุดเพราะเชื่อว่าสิ่งสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมมาจากการสนับสนุนทางอารมณ์อย่างลึกซึ้งซึ่งผู้ให้การสนับสนุนมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ทำได้ ได้แก่ สามี ภรรยา เป็นต้น

กระบวนการของการสนับสนุนทางสังคม

Heller (1986) อธิบายถึงกระบวนการของการสนับสนุนทางสังคมว่ามี 2 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการประเมินเพื่อให้เกิดการยอมรับและเห็นคุณค่า (Esteem-Enhancing Appraisals) เป็นการสนับสนุนที่ช่วยให้บุคคลเกิดความคิดว่าผู้อื่นมองตนเองอย่างไร โดยจะตีความจากลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่เขาได้รับแล้วนำมาพัฒนาความรู้สึกต่อตนเองในเรื่องของควมมีคุณค่า ค่านิยม ความชอบ หรือความสำคัญของตนเองต่อผู้อื่น จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่บุคคลมั่นใจว่า การช่วยเหลือนั้นยังคงมีอยู่ และบุคคลพึงพอใจกับสัมพันธ์ภาพกับบุคคลใน

เครือข่ายทางสังคม โดยบุคคลในเครือข่ายจะเป็นผู้ให้และผู้รับความนับถือ การดูแลยามเจ็บป่วย ความเชื่อมั่น ความมั่นคงและการพุดคุยปัญหาต่างๆ

2. กระบวนการจัดการกับความเครียดระหว่างบุคคล (Stress-Related Interpersonal Transactions) กระบวนการนี้ได้แนวคิดมาจากการปรับตัวเผชิญความเครียด และผลของการสนับสนุนทางสังคมในการช่วยลดความเครียด ซึ่งลักษณะของการสนับสนุนทางสังคมจะขึ้นอยู่กับวิธีการที่บุคคลนำไปปรับตัวเผชิญความเครียด ดังนี้

2.1 การสนับสนุนที่เน้นพฤติกรรมแก้ไขปัญหา (Behavioral Problem-Focused Support) ผู้ให้ความช่วยเหลือสามารถช่วยให้บุคคลที่ได้รับความสะดวกพ้นจากสภาพแวดล้อมที่มีความยุ่งยากชั่วคราวได้ เช่น ให้ยืมสิ่งของ หรือให้พักผ่อน หรือช่วยให้พ้นจากสภาพแวดล้อมที่มีความยุ่งยากอย่างถาวร เช่น หางานใหม่ให้ทำ บางคนอาจให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลข่าวสารสำหรับการใช้ในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์เครียด

2.2 การสนับสนุนที่เน้นใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา (Cognitive Problem-Focused Support) ผู้ให้ความช่วยเหลืออาจช่วยให้บุคคลมีการตีความสถานการณ์ใหม่เขาจึงรู้สึกว่าคุณค่าลดลง และผู้ให้ความช่วยเหลือยังอาจสนับสนุนให้บุคคลมีการรับรู้ว่าคุณค่าลดลง โดยการให้เขาเลือกสนใจต่อบางสถานการณ์เท่านั้น หรือเล่านิทาน เล่าเรื่องตลกให้เขาฟัง ให้เบี่ยงเบนความสนใจไปจากสถานการณ์ที่ทำให้เขาทุกข์โศก เป็นต้น

2.3 การสนับสนุนที่เน้นพฤติกรรมควบคุมอารมณ์ (Behavioral Emotion-Focused Support) ผู้ให้ความช่วยเหลืออาจช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้สึกหรืออารมณ์ได้ โดยการจัดหาเหล่า บุหรี่หรือสิ่งอื่นๆ หรือตักเตือนเขาว่าอาหารและการพักผ่อนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เขาเผชิญกับสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ดี หรือบางคนอาจช่วยให้เขาลุกขึ้นเผชิญกับปัญหาด้วยการให้กำลังใจ และการให้การเสริมแรงโดยตรงต่อทำที่ที่เขาแสดงออก เป็นต้น

2.4 การสนับสนุนที่เน้นปัญญาควบคุมอารมณ์ (Cognitive Emotion-Focused Support) ผู้ให้ความช่วยเหลืออาจช่วยให้บุคคลเพ่งความสนใจมายังความรู้สึกที่เขาพึงปรารถนาเท่านั้น ด้วยเทคนิคการฝึกสมาธิ การสะกดจิต เป็นต้น ซึ่งอาจช่วยลดสภาวะทางอารมณ์ที่เขาไม่พึงประสงค์ได้ นอกจากนี้บุคคลที่มีความทุกข์โศกมาก และไม่สามารถควบคุมหรือเข้าใจปฏิกิริยาทางอารมณ์ของตนมักหวาดกลัวว่า อาจมีสิ่งผิดปกติบางอย่างเกิดขึ้นกับตน ดังนั้นผู้ให้ความช่วยเหลือจึงควรให้ข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่า ความผิดหวังนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือสถานการณ์นั้นไม่ร้ายแรงมาก ซึ่งจะช่วยให้เขาลดความรู้สึกที่ถูกคุกคามลงได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนทางสังคม

Norbeck (1981) สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลแต่ละคนได้รับจะมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล ได้แก่

1.1 อายุ มีอิทธิพลต่อปริมาณและชนิดของการสนับสนุนทางสังคม เช่น ในวัยทารกต้องมีความต้องการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลเดียวกัน และในปริมาณที่สูงเมื่อมีอายุจะมากขึ้นความถี่ของการสนับสนุนจะลดลง และจำนวนบุคคลที่ให้การสนับสนุนก็จะขยายกว้างออกไปซึ่งมีทั้งสมาชิกในครอบครัว ญาติและเพื่อนในวัยรุ่น พบว่ามีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ส่วนในวัยผู้ใหญ่การสนับสนุนทางสังคมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่การงานและส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานรวมทั้งจากญาติพี่น้อง ดังนั้นจึงพบว่า ขนาดของกลุ่มจะเพิ่มขนาดขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและจะคงที่เมื่ออายุ 35-55 ปี เมื่อ เข้าสู่วัยสูงอายุจะได้รับการสนับสนุนน้อยลงเนื่องจากกลุ่มสังคมเล็กลงเพราะมีการตายและการพลัดพราก

1.2 เพศ ทำให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน เพศหญิงได้รับการสนับสนุนมากกว่าเพศชาย เพราะมีความใกล้ชิดติดสนิทสัมพันธ์ภาพที่ดีกว่าเพศชาย นอกจากนี้เพศหญิงยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีขนาดของเครือข่ายทางสังคมมากกว่าเพศชาย เพศชายที่แต่งงานแล้วจะได้รับความมั่นใจจากภรรยา ส่วนเพศหญิงจะมีความมั่นใจจากการมีบุตร

1.3 สถานภาพสมรส มีการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการสนับสนุนในสตรีที่แต่งงานแล้วกับสตรีที่เป็นหม้าย พบว่า หญิงที่แต่งงานแล้วจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าหญิงหม้ายแต่หญิงหม้ายจะรับมากกว่าหญิงที่หย่าร้าง ขณะที่กลุ่มหญิงหย่าร้างจะได้รับมากกว่าหญิงโสด ดังนั้น ทำให้เห็นว่าสตรีที่แต่งงานแล้วจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดแต่หญิงที่หย่าร้างจะได้รับน้อยที่สุด

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษา พบว่า สตรีที่สามีย่ำแย่ด้วยโรคหัวใจ ซึ่งเป็นชนชั้นกลางจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่ากลุ่มสตรีที่มีรายได้ต่ำและยังพบว่า บุคคลที่ระดับการศึกษาดีจะมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลหรือแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือแก่ตนเอง

1.5 ความสามารถของแต่ละบุคคล พบว่า ผู้ป่วยที่สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับบุคคลอื่นในเครือข่ายสังคมได้ดี จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายสังคมน้อยมีผลการศึกษาที่สรุปได้ว่า ผู้ป่วยโรคจิตจะมีกลุ่มเครือข่ายทางสังคมเล็กและได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย เนื่องจากมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายสังคมน้อย

2 องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของสถานการณ์ ได้แก่

2.1 สถานการณ์ของชีวิต มีผลทำให้บุคคลต้องการได้รับการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกัน โดยเฉพาะสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพและความเจ็บป่วย ในวัยตั้งครรภ์หรือวัยเตรียมเป็นมารดา ถือเป็นกาเปลี่ยนแปลงตามวัยที่อยู่ในช่วงวิกฤติ ในสถานการณ์นี้ พบว่า จะได้รับการสนับสนุนจากญาติและเพื่อนมาก

2.2 ความคาดหวังของสังคม เช่น บิดาที่อยู่คนเดียวจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนบ้านมากกว่ามารดาที่อยู่บ้านคนเดียว เพราะถือว่าบทบาทการเป็นแม่นั้นเป็นหน้าที่ปกติของสตรีอยู่แล้ว

2.3 บทบาทด้านสังคม ถ้าบุคคลที่ทำงานจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ร่วมงานแต่เมื่อเกษียณอายุหรือเปลี่ยนหน้าที่การงานทำให้มีสัมพันธ์ภาพน้อยลง การได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนก็จะน้อยลง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981 cited in Brown, 1986 อ้างใน พิริยา เลิศมงคลงาม, 2551: 115) เนื่องจากมีองค์ประกอบครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มชาวบ้าน ทั้งนี้การสนับสนุนทางสังคมจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมโดยตรง ต่อชาวบ้าน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ คือ การได้รับกำลังใจจากหน่วยงานรัฐ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบการได้รับข้อมูลย้อนกลับ ทำให้ชาวบ้านสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ และยังสามารถพึ่งตนเองในอนาคตได้อีกด้วย การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotion Support) เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข การมอบความยกย่อง ให้ความไว้วางใจ ความห่วงใยให้แก่กัน พร้อมรับฟัง และยอมรับในความคิดเห็นและความรู้สึกเห็นอกเห็นใจจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นแรงผลักดันและส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) ในการให้ข้อมูลย้อนกลับ การเห็นพ้อง การให้การรับรอง หรือการยอมรับในสิ่งที่คนอื่นแสดงออกมา สามารถให้ชาวบ้านรับรู้เกี่ยวกับตนเองในข้อเด่น ข้อด้อยของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้อุทิศตนให้ประพฤติ หรือปฏิบัติไปในทิศทางที่ถูกที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม หรือแก้ไขในสิ่งที่ตนเองทำไม่ถูกไม่ควร ก่อนที่ความเสียหายจะเกิดขึ้น

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำตักเตือน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะบางอย่างในการที่จะแก้ปัญหาผ่านพ้นไป การให้ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ หรือการให้ข้อมูลในรูปแบบของโครงการฝึกอบรมในด้านอาชีพที่รัฐบาลจัดขึ้นมาเป็นระยะนั้น มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านนำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ดีพอสมควรให้บุคคลสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆ และยังมีมอบเงินเพื่อให้เป็นทุนในการประกอบอาชีพต่อไป

ดังนั้นการตอบสนองจากบุคคลในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ กันทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกาย จะช่วยให้ชาวบ้านสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้นอกจากนี้ยังส่งผลถึงความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ในอนาคต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนไทยที่เรียกว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประยุกต์หลักทางศาสนา ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง

ต่อมาคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้รวบรวมนำเสนอหลักการในลักษณะ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ (ดุจเดือน พันธุมณวิวิน และดวงเดือน พันธุมณวิวิน, 2550: 32)

หลักการในลักษณะ 3 ท่วง คือ 1) ความพอประมาณ หมายถึงการกระทำของบุคคลในลักษณะที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การที่บุคคลได้พิจารณาอย่างรอบคอบด้วยวิธีการต่างๆ ในการที่จะยอมเชื่อถือว่า ข้อเสนอใดเป็นความจริงเกี่ยวกับสาเหตุและผลที่จะนำไปสู่ความ

พอเพียง และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง ความสามารถที่จะปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมรับผลกระทบทั้งดีและไม่ดีในอนาคตทั้งใกล้และไกล ตลอดจนมีความคิดและวิจารณญาณในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธการชักจูง หรือการบีบบังคับจากฝ่ายต่างๆ สำหรับ 2 เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความพอเพียงได้ คือ 1) เงื่อนไขความรู้ คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ในหลักวิชาการรอบด้าน มีความรอบคอบในการตัดสินใจ และมีความระมัดระวังในการดำเนินการปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ในการตัดสินใจกระทำ ตลอดจนมีความขยันอดทน และให้สติปัญญา

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานคำจำกัดความของคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงไว้ หมายถึง การดำเนินชีวิต การมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถอุ้มชูตนเองโดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหาร ถักทอเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงในหมู่บ้านจะต้องมีความพอเพียงในระดับหนึ่ง(กรมการปกครอง, 2541: 4-5)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง อ้างถึงจากพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว(2540-2543 อ้างใน Positioning Magazine, 2549)

พระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2540 มีความว่า

...ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันมากเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ในที่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...

...มีเงินเดือนเท่าไรจะต้องใช้จ่ายในเดือน การทำเข็มนี้อาจเทียบเป็นการกู้เงิน การกู้เงินนี้นำมาใช้ในสิ่งที่ทำรายได้มันไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญ เพราะว่าการกู้เงินนี้นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้มันไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญ เพราะว่าถ้ากู้เงินและทำให้มีรายได้ก็เท่ากับจะใช้หนี้ได้ไม่ต้องติดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติกู้เงินนั้นเงินจะต้องไม่เกิดประโยชน์ มิใช่กู้สำหรับไปเล่นไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์...

พระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 มีความว่า

...สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน สมัยนี้จะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนมีความพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ก็พอ...

...พระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2543 มีความว่า

...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติกี่ทำอะไรเพื่อให้กลมกล่อมมีเหตุและผล คือเกิดผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่ติดตามเหตุ การกระทำ ก็จะเป็นการกระทำที่ดี

และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดีแปลว่าทำให้มีความสุข...

..ทั้งหมดนี้พูดอย่างนี้ ก็คือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy ใครต่อใครก็ต่อว่าไม่มี จะว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ ก็หมายความว่าประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียง...

พระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2543 มีความว่า

...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผล คือ เกิดผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่ติดตามเหตุการณ์กระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดีแปลว่าทำให้มีความสุข...

ทั้งหมดนี้ ก็คือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy ใครต่อใครก็ต่อว่าไม่มี จะว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ ก็หมายความว่าประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียง

นิคม มุสิกคามะ (2542 : 263) ให้ความเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นแนวทางพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ ที่ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างามน่าภาคภูมิใจ โดยที่สามารถผลิตทรัพยากรได้ตามภูมิปัญญา และเทคโนโลยีแบบไทย มีความพอเพียงในครอบครัว ชุมชนมีความเข้มแข็งช่วยตัวเองได้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในศาสนา มีสังคมที่สงบสุข กินดีอยู่ดีขึ้น การผลิตอุดมสมบูรณ์พอเพียงที่จะค้าขายไปยังต่างประเทศ

จากความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการพัฒนาตามกระแสพระราชดำริ ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง คือ พออยู่ พอกิน ตามอัตภาพ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา และคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งในครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติในการการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤติ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551: 13) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของความพอเพียงซึ่งประกอบไปด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถือน้ำหนัก โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

นอกจากนั้นได้เพิ่มเติมจาก 3 หัว 2 เงื่อนไข เปลี่ยนเป็น 3 เงื่อนไข ในการดำเนินกิจการต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นฐาน ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านี้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนด้วยความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพอเพียง ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3. เงื่อนไขชีวิต ประกอบด้วย ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และปัญญา บริหารจัดการการใช้ชีวิต โดยใช้หลักวิชา และคุณธรรม

สอดคล้องกับ ดุจเดือน พันธุนาวัน และ ดวงเดือน พันธุนาวัน (2550: 35-36) ที่ได้กล่าวถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 เงื่อนไข ได้แก่

1. การมีคุณธรรม คือ การมีจริยธรรม และคุณธรรมตามหลักศาสนา เช่น ความซื่อสัตย์

2. มีหลักวิชาความรู้ คือ การแสดงถึงการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และเปิดรับข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นพื้นฐานการตัดสินใจอย่างรอบคอบด้วยความระมัดระวัง

3. ความเพียร คือ ความอดทน มีความมานะพยายาม และมีความสามารถในการควบคุมตนในการใช้ความรู้ความสามารถตามหลักวิชาการอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะของ 3 หัว 3 เงื่อนไข ดุจเดือน พันธุนาวัน และ ดวงเดือน พันธุนาวัน (2550: 3) ได้แยกเงื่อนไขความเพียรออกมาจากเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่ง 2 เงื่อนไขดั้งเดิม ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลของการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ และเงื่อนไขคุณธรรม คือ ซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียร และมีสติปัญญา ซึ่งมีความแตกต่างกันตามหลักจิตวิทยาและครอบครัวจิตลักษณะหลายด้าน ในการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ จะต้องมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมซ้ำๆ กัน จึงจำเป็นต้องอาศัยความเพียร (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) ความอดทน (การควบคุมตน) และจิตลักษณะที่สำคัญอื่นๆ ประกอบกันไป จึงแยกออกมาเป็นเงื่อนไขที่ 3 เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และ ดวงเดือน พันธุนาวิโน (2550: 35-36) ได้ผสมผสานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์ความรู้ในสาขาจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ และได้ระบุสาเหตุด้านจิตวิทยาของบุคคลจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ที่นำไปสู่ผลที่น่าพึงปรารถนาในภาพที่ 6 โดยมีจิตวิทยาของบุคคล (หรือครอบครัว, ชุมชน สังคม) สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการได้ ซึ่งจิตหรือพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ หากใครมีจิตและพฤติกรรมเหล่านี้มาก ก็จะสามารถทำให้เกิดผลผลิตดังกล่าวได้มาก หากมีจิตและพฤติกรรมเหล่านี้น้อย คงจะไม่เกิดความสำเร็จขึ้นมาได้ ซึ่งสาเหตุด้านสถานการณ์ภายนอก จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยเฉพาะบุคคลที่จิตมีพลังอ่อนหรือพัฒนาไม่มากพอ

นัยสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ (2548) ได้เสนอแนะสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือบริโภคจึงผลิตเพื่อการค้า ส่วนเกินของผลผลิตที่ส่งออกตลาดจะกลายเป็นกำไร หลักใหญ่สำคัญ คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง

2. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย เป็นต้น เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายกว้างขวางมากขึ้น เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้าน เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็สามารถเจริญเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ

3. เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเมตตา เอื้อเฟื้อเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงเพียงรายได้ แต่ยังรวมถึงประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ไว้ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545) ได้ขยายความคำสำคัญต่างๆ ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกี่ยวกับวิถีชีวิต และเศรษฐกิจ ทางสายกลางในทุกๆ ประการประกอบด้วย

1. พอเพียง คือ การบริโภคและการผลิต อยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ และเหตุผลไม่ขัดสน ไม่ฟุ้งเฟ้อ

2. สมดุล คือ การพัฒนาอย่างมีองค์รวม ประกอบไปด้วย

2.1 มีความสมดุลระหว่างโลกาภิวัตน์ (Globalization) กับอภิมหัทธ

ท้องถิ่น (Localization)

2.2 มีความสมดุล กับภาคเศรษฐกิจกับการเงิน และภาคคนกับสังคม

2.3 มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

2.4 มีโครงสร้างการผลิตที่สมดุล มีการผลิตหลากหลายใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ยั่งยืน คือ ความพอเพียงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง

ประกอบด้วย

4.1 ระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวทันและพร้อม
รับต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

4.2 การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลง (วิกฤต) อย่างรวดเร็วได้

5. คุณภาพของคน ของการพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลาง คือ คนต้องมี
คุณภาพ ดังนี้

5.1 พื้นฐานทางจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีเมตริ มี
ความเมตตาหวังดีให้กันและกัน

5.2 มีหลักในการดำเนินชีวิตมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญา
อย่างรอบคอบก่อนทำ มีวินัย

5.3 ภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี และมีศักยภาพ ทักษะความ
รอบรู้ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ และหารายได้อย่างมั่นคง สามารถพัฒนาตนเองให้
ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

จิตวิทยาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง

จากพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระองค์พระราชทานแก่ที่ประชุมรัฐบาลและ
กระบุคคลต่างๆ ณ วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540 มีสาระเชิงจิตวิทยาหลายประการ (พีระเทพ รุ่ง
คุณากร, 2550 : 58-63) ดังนี้

1.เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดขั้นสูง โดยเฉพาะการใช้วิจารณ์ญาณและการคิด
วิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง

2.เศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงการกระทำที่เหมาะสมกับอัตภาพ

3. เศรษฐกิจพอเพียงอาศัยความสุขุมรอบคอบ และระมัดระวังความโลภ

4. เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจการค้า

5. เศรษฐกิจพอเพียงต้องรู้จักทบทวน ถอยหลังเข้าคลอง

6. เศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงการใช้ปัญญาตระหนักรู้ในตนเอง และรู้สำนึกเพื่อสังคม

เงื่อนไขของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

เกษม วัฒนชัย (2551 อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551 : 65-69) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขในการที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไว้ 3 เงื่อนไข ได้แก่

1. เงื่อนไขหลักวิชา - ความรู้
  - 1.1 นำหลักวิชา และความรู้ ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้
  - 1.2 นำหลักวิชา - ความรู้มาใช้ทั้งในชั้นวางแผนและชั้นปฏิบัติงาน
  - 1.3 อาศัยความรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่ง
2. เงื่อนไขคุณธรรม โดยมีหลักสร้างคุณธรรมโดยกลไกดังนี้
  - 2.1 การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
  - 2.2 การศึกษาอบรมในโรงเรียน
  - 2.3 การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนา
  - 2.4 การฝึกจิต - ข่มจิต ด้วยตนเอง

บุคคล ครอบครัว องค์กร และชุมชน ที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ต้องนำระบบคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติก่อน

3. เงื่อนไขการดำเนินชีวิต ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม
  - 3.1 ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน และมีความเพียร
  - 3.2 มีสติปัญญาและความรอบคอบ และระมัดระวัง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 22-23) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไว้ด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด คิดแล้ววางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยงเกินไป
2. ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
3. ด้านสังคมวัฒนธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จัก สามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว และชุมชน รักษาเอกลักษณ์ ภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ ฟื้นฟูทรัพยากร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน
5. ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

รุจิพร จารุพงษ์ และคณะ (2543 : 4-5) ได้แบ่งระดับของการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลทั่วไป เป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะ ตามอัตราภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้นการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำ และกิจกรรมการเกษตร ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง ฐานการผลิตความพอเพียงมาใช้ในไร่นา และทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกื้อกูลกัน กิจกรรมเสริมรายได้ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่างเต็มที่ ลดต้นทุนในการผลิต ตลอดจนการผสมผสานกิจกรรม การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง ในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเองเริ่มต้นมาจากความพยายามที่จะพัฒนาประเทศโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางให้การพัฒนายึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและพอประมาณอย่างมีเหตุผล และเป็นการลดภาระการพึ่งพาความช่วยเหลือต่างๆ จากภายนอกชุมชน หลีกเลียงการสร้างหนี้สูญเสียดวงวิบัติชีวิตของคนในชุมชน จากการไหลบ่าเข้ามาของค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน และยังช่วยลดภาวะยากจนของคนในชุมชนได้อีกด้วย จึงนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ความหมายของการพึ่งตนเอง

กาญจนา แก้วเทพ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530: 34) ได้กล่าวถึงการพึ่งตนเองในสองความหมาย คือ

1. ความหมายในเชิงปัจเจกบุคคล หมายถึง กิจกรรมทั้งหลาย ที่กระทำโดยปัจเจกชนและครัวเรือนเพื่อบรรลุถึงหลักประกันในการดำรงชีพของเขา

2. ความหมายในลักษณะของกลุ่ม หมายถึง การที่กลุ่มมีการจัดระบบเพื่อให้สามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเอง ด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเอง โดยการร่วมมือกับคนอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน และมีอิสระในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยความพยายามและกำลังของตนเอง การพึ่งตนเองอย่างแท้จริงต้องรวมถึงกลุ่มชนนั้นมีอิสระในการตั้งเป้าหมาย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543: 69-72) กล่าวถึงการพึ่งตนเอง (Self-Reliance) หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตตนอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ และสามารถพึ่งตนเองได้ มีทั้งปัจเจกบุคคลและชุมชน ดังนี้

1. การพึ่งตนเองระดับปัจเจกชน หมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ เช่น สามารถแยกครอบครัวออกมาจากพ่อแม่ และสามารถเลี้ยงตัวได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต อีกทั้งตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ

2. การพึ่งตนเองระดับชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีการทำกิจกรรมระหว่างกัน อย่างสม่ำเสมอตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

เสรี พงศ์พิศ (2547: 17) ได้กล่าวถึงการพึ่งตนเอง หมายถึง ความสามารถของคนในการที่จะช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่นมากเกินไป มีความสมดุล มีความพอดีในชีวิต เป็นสภาวะทางกายที่สอดคล้องกับทางจิตที่เป็นอิสระ มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน 4 ที่พอเพียง เป็นความพร้อมของชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจ

จากความหมายของการพึ่งตนเองสามารถสรุปได้ว่า การพึ่งตนเอง คือ การที่คนเรามีความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นได้ โดยไม่เบียดเบียน หรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นมากเกินไป มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต และมีความพอใจในความเป็นอยู่ที่ และมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ โดยสามารถปรับตัวให้พร้อมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตได้

องค์ประกอบของการพึ่งตนเอง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543: 69-72) กล่าวถึงการพึ่งตนเองในชุมชนพบว่า ต้องมีปัจจัย 5 ประการร่วมกันมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี (Technological Self Reliance) หมายถึง การมีปริมาณและคุณภาพของเทคโนโลยีทางวัตถุที่มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการบำรุงรักษาให้คงสภาพดีอยู่เสมอรวมทั้งของสมัยใหม่และของดั้งเดิมของท้องถิ่นที่เรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” (Folk – Wisdom)

2. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ (Economic Self-Reliance) หมายถึง ความสามารถดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ ที่มีความมั่นคงสมบูรณ์พอสมควร

3. การพึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Self-Reliance) หมายถึง การมีทรัพยากรธรรมชาติและมีการใช้ประโยชน์ อีกทั้งสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ดำรงอยู่ได้ เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์บก สัตว์น้ำ และแร่ธาตุต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

4. การพึ่งตนเองทางจิตใจ (Psychological Self-Reliance) หมายถึง สภาพจิตใจที่มีความกล้าแข็งที่จะต่อสู้ปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิต

5. การพึ่งตนเองทางสังคม (Social Self – Reliance) หมายถึง กลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถ มีการติดต่อสัมพันธ์ด้วยดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพึ่งตนเอง ทั้งภายในและการภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

การพึ่งตนเองด้านใดด้านหนึ่งอย่างสมบูรณ์นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยอีก 4 ประการ นั่นก็คือ การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของสังคมไทย จะต้องอาศัยการพึ่งตนเองทางจิตใจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

ประเวศ วะสี (2530: 33-35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ หรือเบญจขันธ์ของชุมชนในการพัฒนาชุมชน และสังคมที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. จิตใจที่เป็นธรรม หมายถึง จิตใจที่มีธรรมะ มีความขยันหมั่นเพียร ไม่กลัวลำบาก ไม่โลภมาก มีสันโดษ ไม่จ่ายฟุ่มเฟือย จะกำหนดแบบแผนการผลิต และทำให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ

2. แบบแผนการผลิต หมายถึง กำหนดแบบแผนการผลิต ให้เป็นแผนการผลิตเพื่อ
กินเอง ใช้เอง ทำให้ต้องทำหลายอย่าง เป็นเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งทำให้มีกินมีใช้ครบและธรรมชาติ
แวดล้อมมีความสมดุล

3. ความสมดุลทางธรรมชาติแวดล้อม หมายถึง ความสมดุลที่เกิดขึ้น เพราะแบบ
แผนการผลิตที่สมดุลกับธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับจิตใจมนุษย์ที่ไม่โลภมาก และพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
ได้

4. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ หมายถึง เป็นระบบการผลิตแบบใช้เอง กินเอง ความ
สมดุล ธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมที่ไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้เศรษฐกิจได้สมดุล พอกิน พอใช้ ไม่
ขาดทุน ไม่เป็นหนี้ จึงมีชีวิตที่สงบ มีเวลา และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

5. ชีวิตชุมชน และวัฒนธรรม หมายถึง ระบบชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
ใกล้ชิด มีอาหารการกินที่เหลือเฟือ มีเวลาที่จะช่วยเหลือกัน สันสรวด์กัน และเกิดการผลิตรทาง
วัฒนธรรมของชุมชนขึ้น คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวัดเป็นสถาบันของชุมชนที่ช่วยพัฒนาจิตใจ เป็น
ศูนย์กลางทางการศึกษา ทางสาธารณสุข ทางศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นสถานสังคมสังเคราะห์
และเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ

การพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

รุจิพร จารุพงษ์ และคณะ (2543: 6-7) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นการ
ดำเนินชีวิตทางสายกลาง โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ได้ดังนี้

1. ด้านจิตใจ

- 1.1 ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง
- 1.2 มีจิตใจสำนึกที่ดี
- 1.3 สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม
- 1.4 มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม
- 1.5 คำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคมและชุมชน

- 2.1 ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- 2.2 สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 3.1 การจัดการอย่างชาญฉลาด
- 3.2 รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3.3 ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

4. ด้านเทคโนโลยี

4.1 ใช้เทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ
ความต้องการและสภาพแวดล้อม

- 4.2 ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.3 พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

5. ด้านเศรษฐกิจ

5.1 เพิ่มรายได้

5.2 ลดรายจ่าย

5.3 การออม การสะสมเป็นเงินทุน

เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อม, ปราณี สุทธิสุนทร และ ดุชนิ ตামী (2550: 105-106) ได้กล่าวถึง การขับเคลื่อนระดับปัจเจกและชุมชน เพื่อการสร้างเสริมเข้มแข็งให้กับตัวเองและภายในชุมชนด้วย การเริ่มต้นจากการพึ่งตนเอง ค่อยเป็นค่อยไปอย่าทำอะไรเกินตัว อย่าพึ่งคนอื่น และไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน ซึ่งมีหลักการพึ่งตนเองใน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี ประณีประนอม มีจิตใจเอื้ออาทร และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ มุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน และพอใช้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544) ได้แบ่งองค์ประกอบของการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยยึดหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกheim ต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป โดยยึดหลักพัฒนาคน ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอด และเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน
3. พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น ที่สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ หรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งสำคัญคือ การประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ
4. พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย สิ่งสำคัญคือ สามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้เหมาะสม

5. ฟังตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมิขำวกิน มีปลา ผัก ผลไม้ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศใน มหาภาคได้ต่อไปด้วย

จากการศึกษาค้นคว้า และทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟังตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้ความหมายว่า การฟังตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการฟังตนเองโดยการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มี 3 ห่วง 3 เงื่อนไขนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยมีวิถีปฏิบัติในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท ที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ โดยสามารถที่จะเผชิญ และต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน อีกทั้งยังมีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของสำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 22-23) ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ ซื่อเลื่อม, ปราณี สุทธิสุนทร และคุณณี คำมี (2550: 105-106) ที่ได้กล่าวถึงหลักการฟังตนเองที่ใช้แรงขับเคลื่อนระดับบุคคลและชุมชน ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวเองและภายในชุมชน และสอดคล้องกับ สัญญา สัญญา วิวัฒน์ (2543: 69-72) ที่ได้กล่าวถึงหลักในการฟังตนเองในชุมชนชนบท โดยนำมาประกอบกับ องค์ประกอบของการฟังตนเองตามแนวทางพระราชดำริฯ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2544) จึงทำให้เกิดความชัดเจนในการวัดพฤติกรรมการฟังตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ฟังตนเองด้านจิตใจ หมายถึง การมีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต ไม่ท้อแท้และมีความเพียรพยายาม
2. ฟังตนเองด้านสังคม หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รัก สามัคคี สร้างความเข้มแข็ง ให้ครอบครัวและชุมชน รักษาเอกลักษณ์ ภาษา และวัฒนธรรมไทย ควรนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอด และเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน
3. ฟังตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด และรอบคอบ ฟื้นฟูทรัพยากร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน ส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น ที่สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ หรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ฟังตนเองด้านเทคโนโลยี หมายถึง การรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม มีการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาศึกษาหาความรู้ทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย สิ่งสำคัญคือสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

5. พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่สามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น โดยไม่ใช้จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด คิดแล้ววางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยงเกินไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์ (2541:87) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลไกการพึ่งตนเองที่ส่งผลต่อศักยภาพของชุมชน มี 3 ประการ ได้แก่ 1.กลไกทางสังคม ประกอบด้วยเครือญาติ เพื่อนบ้าน 2.ผู้นำ และกลไกทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย การให้คุณค่า ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ที่ทำให้พึ่งตนเอง ประการสุดท้าย ได้แก่กลไกทางการศึกษา ประกอบด้วย พ่อ แม่ ผู้มีอาวุโส ครู และเพื่อนที่ทำให้มีการสืบทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ คุณค่า ความเชื่อในการประกอบอาชีพ และการรักษาพยาบาล ส่วนเงื่อนไขประกอบด้วยความเป็นเครือญาติ ความเป็นเพื่อนบ้าน ความเชื่อในผู้อาวุโส และการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพึ่งตนเอง เช่น ในด้านการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อระดมทุน มีการแลกเปลี่ยนแรงงาน และยังมีการนำเอาภูมิปัญญาที่มีอยู่มาใช้ในการผลิต การตลาด มีการสร้างเครือข่ายตลาด ตลอดจนการสร้างอำนาจการต่อรองกับภายนอกได้ การบริโภคภายในชุมชนอาหารสามารถผลิตได้อย่างพอเพียง ชุมชนมีการนำเอาความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมทำให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี

อรสุดา เจริญรัก (2543: 55-76) ได้ทำการศึกษาการดำรงอยู่ และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย พบว่า การที่ชุมชนหรือหมู่บ้านยังมีอำนาจในการควบคุมดูแลการจัดการทรัพยากรต่างๆ ของตนเอง อำนาจดังกล่าวนับเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดำรงชีวิตด้านต่างๆ ในรูปแบบบรรทัดฐานของหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือ พิธีกรรม ซึ่งเป็นผลเชื่อมโยงจากอิทธิพลของโลกทัศน์และระบบคุณค่าของชุมชน ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับตัวไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีเข้าสู่สังคมทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรรณิ แกมเกต (2546:66-68) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบทใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่สามารถพึ่งตนเองได้โดยรวม และความสามารถพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ และด้านสังคมวัฒนธรรม อยู่ในระดับปกติ ด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับสูง และพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองได้โดยรวม และความสามารถในการพึ่งตนเองได้โดยรวม และความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านจิตใจ อยู่ในระดับปกติ ยกเว้นด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสังคมวัฒนธรรมที่ส่วนใหญ่สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับสูง

ชั้นทอง มีโพธิ์ (2549:76) ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองของประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.ตำบลหนองพิกุล อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1. ปัญหาความยากจนของประชาชนที่รายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตำบลหนองพิกุล อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหามาก คือ รายได้ทางเดียว รองลงมา คือ ด้านการขาดที่ดินทำกิน ส่วนปัญหาด้านการขาดคุณธรรมประกอบอาชีพ เช่น ความขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ ตั้งใจจริง ความซื่อตรง มีปัญหาน้อยที่สุด

2. สร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองตำบลหนองพิกุล อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

2.1 การเพิ่มรายได้ คือ การให้ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. มีอาชีพที่มั่นคง และมีอาชีพรองเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 ลดรายจ่าย คือ การให้ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นโดยการทำบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน เพื่อจะได้มีเงินเหลือเก็บ อีกทั้งในด้านการเกษตรเป็นการลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพโดยการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

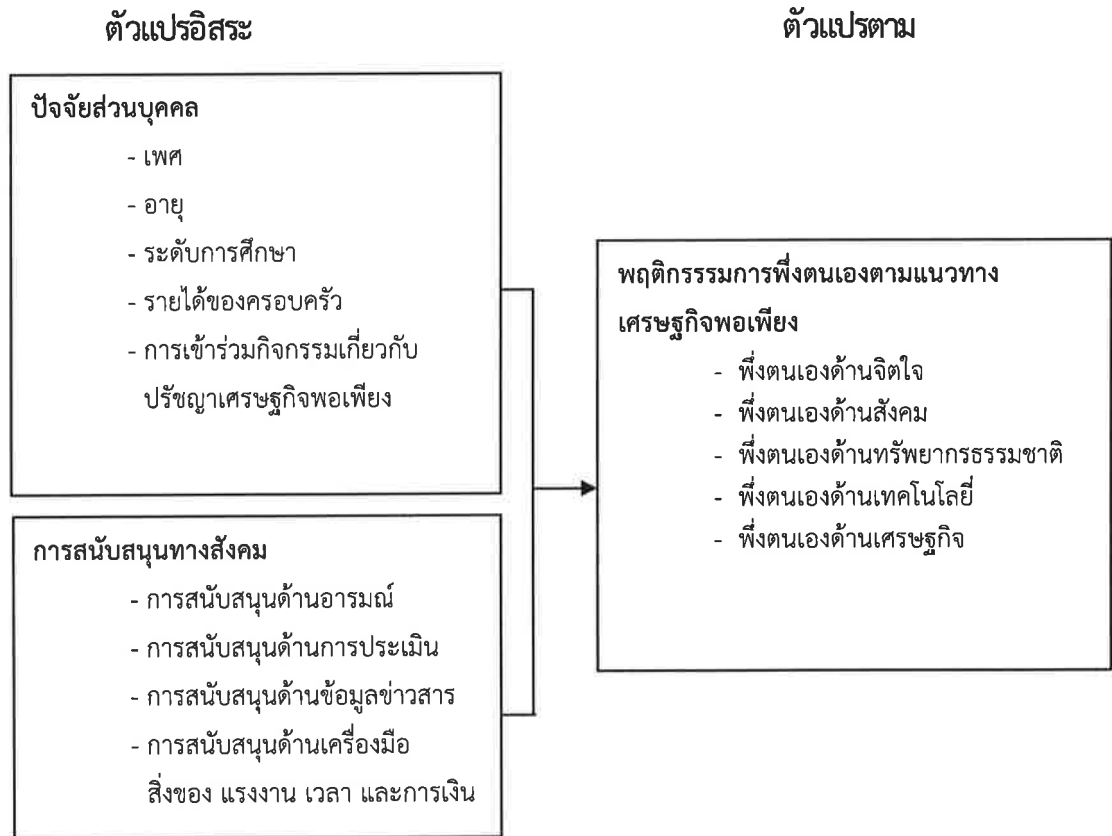
2.3 การจัดสวัสดิการสังคม คือ ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ไม่สามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาอาชีพได้เข้าถึงการบริการของภาครัฐด้านการจัดสวัสดิการสังคมเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

อาภาพร ภควัตชัย (2550:74) ได้ทำการศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยสนับสนุนของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนมีการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ปัจจัยสนับสนุนของครัวเรือน ได้แก่ การได้รับความรู้ คำแนะนำ การสนับสนุนจากภายในและภายนอกชุมชนในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง

Fonchingong and Fonjong (2002: 83) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของการพึ่งตนเองในการเริ่มต้นพัฒนาชุมชนภายใน Cameroon Grassfields พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนซึ่งจะเพิ่มมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองที่มากขึ้น โดยผ่านปัจจัยในการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากเกินไป ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างโครงสร้างทางวัฒนธรรมและเครือข่ายทางชุมชนในรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์กันของบุคคล การส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงในการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน และการพึ่งพาความรู้ที่มีในท้องถิ่นทักษะและเทคโนโลยีที่จำเป็น

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานว่า การสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากประเด็นที่มีความสำคัญต่อชาวบ้านในการเผชิญกับสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่รุนแรง และส่งผลต่อความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยจึงสรุปและรวบรวมตัวแปรต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังรูป

กรอบความคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมกรการพึ่งตนเองแตกต่างกัน
2. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พอเพียง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สรุปและวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้คำนวณกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{1200}{1 + (1200 \times 0.05^2)}$$

$$n = 260.87 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ 261 คน

จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างจำนวนกำลังพล ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมา จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารตำราโดยประยุกต์จากแนวคิดของ House (1981) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งคำตอบแต่ละข้อเป็น 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคม	คะแนน
มากที่สุด	4
มาก	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ผู้วิจัยได้จำแนกเกณฑ์การวัดการสนับสนุนทางสังคมรายด้าน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 1 และคะแนนสูงสุด เท่ากับ 4 โดยใช้ช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{4 - 1}{3} = 1$$

จะได้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ระดับการสนับสนุนทางสังคม	ระดับคะแนนเฉลี่ย
ระดับต่ำ	1.00-2.00
ระดับปานกลาง	2.01-3.00
ระดับสูง	3.01-4.00

เกณฑ์การวัดการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม (20 ข้อ) มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 20 และมีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 80 โดยใช้ช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{80 - 20}{3} = 20$$

จะได้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม	ระดับคะแนนเฉลี่ย
ระดับต่ำ	20.00 – 40.00
ระดับปานกลาง	40.01 – 60.00
ระดับสูง	60.00 – 80.00

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษา เอกสารตำราโดยประยุกต์จากแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2543 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการกรฟุ้งตนเอง จำนวน 30 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำตอบแต่ละข้อเป็น 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	คะแนน
มากที่สุด	4
มาก	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ผู้วิจัยได้จำแนกเกณฑ์การวัดพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายข้อ มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 1 และคะแนนสูงสุด เท่ากับ 4 โดยใช้ช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{4 - 1}{3} = 1 \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

พฤติกรรมกรฟุ้งพาตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับคะแนนเฉลี่ย
ระดับต่ำ	1.00-2.00
ระดับปานกลาง	2.01-3.00
ระดับสูง	3.01-4.00

เกณฑ์การวัดพฤติกรรมกรฟุ้งพาตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ในแต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 5 และมีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 30 โดยใช้ช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{30 - 5}{3} = 8.33 \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ระดับพฤติกรรมที่พาดตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน คะแนนเฉลี่ย

ระดับต่ำ	5.00 – 13.33
ระดับปานกลาง	13.34 – 21.67
ระดับสูง	21.68 – 30.00

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม
2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดสอบก่อนการเก็บข้อมูลจริง (Try out) กับกำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างฯ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ รายด้าน และรายข้อ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach's Coefficient Alpha)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และการหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วไปแจกแก่กำลังพลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งไว้โดยอธิบายถึงขั้นตอนรายละเอียดการตอบแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูล
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ให้ครบตามจำนวนที่คำนวณได้
3. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล
2. ทำการลงรหัสตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน
3. นำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อแปลความหมายและแสดงการกระจายของข้อมูล

2.สถิติอนุมาน (Inferential statistic) ได้แก่

2.1 t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามตัวแปรอิสระ

2.2 F-test เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามตัวแปรอิสระมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least Significance Difference)

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน

3. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ที่ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 - 1 จำนวน (n) และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

		N=261	
ปัจจัยส่วนบุคคล		n	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	199	66.3
	หญิง	62	33.7
อายุ			
	อายุ 21-33 ปี	66	29.7
	อายุ 34-46 ปี	84	28
	อายุ 47 ปี ขึ้นไป	111	42.33
	ค่าเฉลี่ย = 41.87 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 43 ปี น้อยที่สุด 21 ปี มากที่สุด 59 ปี		
ระดับการศึกษา			
	น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	83	27.6
	อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร	62	20.7
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	116	51.7
รายได้ของครอบครัว			
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	28.33
	19,701 – 33,000 บาท/เดือน	105	41.66
	มากกว่า 33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	30
	ค่าเฉลี่ย = 29,071.28 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 25,765 บาท น้อยที่สุด 10,000 บาท มากที่สุด 90,000 บาท		
การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง			
	เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	55.3
	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	44.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลในตารางที่ 4 - 1 มีรายละเอียดดังนี้
 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.3 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 33.7
 อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคืออายุ
 ระหว่าง 21-33 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.7 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 34-46 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28
 ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ
 51.7 รองลงมาคือมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 27.6 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับระดับอนุปริญญา น้อย
 ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.7

รายได้ของครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ
 19,701-30,000 คิดเป็นร้อยละ 41.66 รองลงมาคือมีรายได้มากกว่า 30,001 คิดเป็นร้อยละ 30 และมีรายได้น้อยที่สุด
 น้อยกว่า 19,700 คิดเป็นร้อยละ 28.33

การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยเข้าร่วม
 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.3 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคม

ตารางที่ 4 - 2 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการสนับสนุนทางสังคม
 โดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคม	น้อย ที่สุด	น้อย	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับการ สนับสนุนทาง สังคม	n=261
1.ท่านมีคนในครอบครัวคอยให้กำลังใจเมื่อ ยามที่ท่านประสบปัญหา	4 (1.0)	17 (4.3)	142 (55.7)	98 (39.0)	3.94	.88	มาก	
2.คนในครอบครัวไว้วางใจในการตัดสินใจของ ท่าน	1 (0.3)	14 (3.5)	167 (64.2)	78 (32.0)	3.87	.80	มาก	
3.เมื่อท่านประสบความสำเร็จ เพื่อนบ้านร่วม แสดงความยินดีกับท่านเสมอ	9 (2.3)	26 (16.5)	171 (60.0)	55 (21.2)	3.48	.86	มาก	
4.ท่านได้รับการเอาใจใส่จากคนในครอบครัว เสมอ	2 (0.5)	15 (8.8)	154 (60.9)	90 (30.0)	3.92	.82	มาก	
5.บุคคลใกล้ชิดมีการถามทุกข์ สุข ท่านอยู่ เสมอ	8 (2.0)	25 (11.3)	150 (62.2)	78 (24.5)	3.68	.92	มาก	
ด้านอารมณ์โดยรวมเฉลี่ย					3.80	.62	มาก	

ตารางที่ 4 - 2 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

n=261

การสนับสนุนทางสังคม	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับการสนับสนุนทางสังคม
6.คนในครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ท่านเป็นอย่างดี	4 (1.0)	17 (8.3)	150 (55.0)	90 (35.7)	4.00	.87	มาก
7.เพื่อนบ้านให้ความเป็นมิตรกับท่านเป็นอย่างดี	3 (0.8)	15 (6.2)	183 (65.7)	60 (27.3)	3.75	.80	มาก
8.ท่านได้รับการชื่นชมจากคนรอบข้างเมื่อท่านประพฤติตนเป็นคนดี	1 (0.3)	10 (4.5)	188 (73.0)	57 (22.2)	3.73	.74	มาก
9.ท่านได้รับการบอกกล่าวจากบุคคลใกล้ชิดเมื่อท่านทำบางสิ่งบางอย่างผิดพลาดโดยไม่รู้ตัว	16 (7.0)	48 (19.0)	159 (58.5)	32 (15.5)	3.25	.88	ปานกลาง
10.ท่านได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการทำงาน	9 (4.3)	13 (8.3)	195 (63.4)	44 (19.0)	3.63	.81	มาก
ด้านการประเมินโดยรวมเฉลี่ย					3.47	.56	มาก
11.ท่านได้รับข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอ	13 (5.3)	48 (20.0)	130 (46.4)	70 (29.7)	3.53	1.03	มาก
12.ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนจากเพื่อนบ้านอยู่เสมอ	17 (10.3)	54 (25.5)	143 (45.5)	47 (19.9)	3.28	.95	ปานกลาง
13.หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน	23 (9.8)	72 (29.0)	125 (49.0)	41 (13.8)	3.16	.99	ปานกลาง
14.มีการช่วยเหลือในการทำงานภายในครอบครัวของท่านเป็นอย่างดี	8 (5.4)	24 (15.0)	177 (60.6)	52 (19.0)	3.59	.86	มาก
15.เมื่อมีความเดือดร้อนเรื่องเงินท่านสามารถกู้เงินจากสหกรณ์ได้ไม่ยากนัก	57 (18.3)	60 (20.0)	109 (52.5)	35 (9.2)	3.00	1.15	ปานกลาง
ด้านข้อมูลข่าวสารโดยรวมเฉลี่ย					3.18	.74	ปานกลาง
16.ท่านสามารถยืมเงินจากญาติพี่น้องเมื่อยามที่ท่านขาดทุน	35 (11.5)	49 (16.3)	126 (52.7)	51 (19.5)	3.22	1.08	ปานกลาง
17.ท่านรู้สึกว่าคุณสมบัติเวลาให้ท่านเสมอ	15 (6.8)	31 (14.8)	152 (54.7)	62 (23.7)	3.41	.94	มาก

ตารางที่ 4 - 2 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

การสนับสนุนทางสังคม	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับการสนับสนุนทางสังคม
18.ท่านสามารถขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการทำงานจากหน่วยอย่างสม่ำเสมอ	123 (49.5)	92 (32.0)	40 (17.0)	7 (1.5)	2.21	1.07	น้อย
19.หน่วยงานของท่านให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน หรือสิ่งของหากท่านประสบปัญหาวิกฤต	108 (44.0)	92 (31.0)	48 (18.0)	13 (7.0)	2.37	1.12	น้อย
20.เมื่อท่านขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น ท่านสามารถยืมจากเพื่อนบ้านได้	29 (9.8)	48 (18.0)	138 (56.2)	46 (16.0)	3.22	1.01	ปานกลาง
ด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงินโดยรวมเฉลี่ย					2.92	.49	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมการสนับสนุนทางสังคม					3.34	.49	ปานกลาง

N=261

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมรายด้านและรายข้อ ของกำลังพลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 4 - 2 สรุปได้ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ข้อที่ 1 ท่านมีคนในครอบครัวคอยให้กำลังใจเมื่อยามท่านประสบปัญหา ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือ ข้อที่ 4 ท่านได้รับการเอาใจใส่จากคนในครอบครัวเสมอ ($\bar{X} = 3.92$) และข้อที่ 2 คนในครอบครัวไว้วางใจในการตัดสินใจของท่าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.87$)

การสนับสนุนด้านการประเมิน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน ข้อที่ 6 คนในครอบครัวของท่านให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ท่านเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ ข้อ 7 เพื่อนบ้านให้ความเป็นมิตรกับท่านเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.75$) ข้อ 8 ท่านได้รับการชื่นชมจากครอบครัวเมื่อท่านประพฤติตนเป็นคนดี ($\bar{X} = 3.73$)

การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร ข้อ 14 มีช่วยเหลือในการทำงานภายในครอบครัวของท่านเป็นอย่างดี ($\bar{X} =$

3.59) ข้อ 11 ท่านได้รับข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอ ($X = 3.53$) และข้อ 12 ท่านได้รับการบอกกล่าวจากเพื่อนบ้าน เมื่อมีข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน ($X = 3.28$)

การสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน ข้อ 17 ท่านรู้สึกว่าคุณใกล้ชิดมีเวลาให้ท่านเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 3.41$) ข้อ 16 ท่านสามารถยืมเงินจากญาติพี่น้องเมื่อยามที่ท่านขัดสน ($X = 3.22$) และข้อ 20 เมื่อท่านขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น ท่านสามารถยืมเงินจากเพื่อนบ้านได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 3.22$)

ตารางที่ 4 - 3 ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคม	X	S.D	ระดับ การสนับสนุนทางสังคม
1. ด้านอารมณ์	3.80	.62	มาก
2. ด้านการประเมิน	3.47	.56	มาก
3. ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.18	.74	ปานกลาง
4. ด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน	2.92	.65	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมเฉลี่ย	3.34	.49	ปานกลาง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 4 - 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.34$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ($X = 3.80$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประเมิน ($X = 3.47$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($X = 3.18$) และด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน ($X = 2.92$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4 - 4 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับพฤติกรรมกรพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้านและรายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมกรพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับพฤติกรรมกรพึงตนเอง
ด้านจิตใจ							
1.ท่านมีกำลังใจในการเผชิญปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเอง	5 (5.5)	10 (10.5)	181 (52.3)	65 (31.7)	3.84	.79	มาก
2.ท่านมีความคิดที่จะทำประโยชน์แก่สังคมตลอดเวลา	0 (0.0)	16 (9.0)	190 (61.5)	55 (29.5)	3.70	.75	มาก
3.ท่านรู้สึกเห็นใจเพื่อนบ้านที่กำลังประสบปัญหา	0 (0.0)	13 (9.0)	193 (65.0)	55 (26.0)	3.81	.74	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของหน่วยอยู่เสมอ	15 (7.7)	56 (21.3)	147 (51.2)	43 (19.8)	3.32	.96	ปานกลาง
5.ท่านมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน	2 (0.5)	4 (1.0)	156 (67.5)	99 (31.0)	4.09	.77	มาก
6.ท่านแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนเสมอ	2 (0.5)	11 (2.0)	142 (81.5)	42 (16.0)	3.63	.76	มาก
ด้านจิตใจโดยรวมเฉลี่ย					3.73	.53	มาก
ด้านสังคม							
7.ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประเพณีสำคัญของหน่วย	11 (8.2)	39 (19.8)	135 (50.2)	42 (21.8)	3.46	.92	มาก
8.ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานกับคนในหน่วยงานเสมอ	13 (5.5)	52 (25.5)	100 (49.5)	27 (18.5)	3.19	.94	ปานกลาง
9.ท่านมีความรัก ความสามัคคีกับคนในหน่วยงานเป็นอย่างดี	2 (0.5)	13 (11.5)	188 (68.0)	60 (20.0)	3.76	.77	มาก
10. ท่านมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีให้กับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานที่สนใจ	16 (4.5)	85 (28.2)	121 (47.5)	39 (9.8)	3.14	.99	ปานกลาง
11.ท่านมีเผยแพร่ศิลปะพื้นบ้านให้กับลูกหลาน	42 (12.5)	96 (40.0)	95 (40.5)	28 (7.0)	2.88	1.05	ปานกลาง

ตาราง 4 – 4 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับพฤติกรรมกรพึงตนเองตาม
ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้านและรายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

							n = 261
พฤติกรรมกรพึงตนเองตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อย ที่สุด	น้อย	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับพฤติกรรม กรพึงตนเอง
12.ท่านมีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมประจำ ท้องถิ่นที่มีให้แก่ผู้อื่น	46 (13.5)	121 (52.5)	56 (23.5)	38 (10.5)	2.70	1.01	ปานกลาง
ด้านสังคมโดยรวมเฉลี่ย					3.18	.72	ปานกลาง
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ							
13.ท่านกำจัดการขยะโดยไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ	7 (1.7)	27 (12.8)	134 (54.2)	93 (31.3)	3.55	.92	มาก
14.ท่านไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง	18 (4.0)	14 (3.0)	111 (44.8)	118 (48.2)	4.19	1.07	มาก
15.ท่านพยายามอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป	2 (0.5)	9 (2)	150 (58.5)	100 (39.0)	4.03	.80	มาก
16.ท่านมีการแปรรูปอาหาร เพื่อเก็บไว้ บริโภคเอง	25 (6.5)	38 (17.5)	133 (53.2)	65 (22.8)	3.41	1.05	มาก
17.ท่านมีการใช้ทรัพยากรทาง ธรรมชาติที่มีอยู่ในหน่วยได้อย่างเหมาะสม	11 (6.5)	42 (13.5)	136 (51.7)	72 (28.3)	3.57	.76	มาก
18.ท่านมีปลูกต้นไม้ทดแทนจำนวนที่ใช้ไป	15 (3.3)	45 (17.3)	135 (51.7)	66 (27.7)	3.53	.94	มาก
ด้านทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมเฉลี่ย					3.72	.58	มาก
ด้านเทคโนโลยี							
19.ท่านมีการใช้อำนวย หรือเครื่องจักรกล ต่างๆ ในการทำงาน	29 (9.0)	52 (23.5)	140 (58.3)	42 (19.2)	3.09	1.09	ปานกลาง
20.ท่านมีการนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ให้ สอดคล้องกับงานของท่าน	35 (7.5)	63 (25.3)	153 (58.2)	40 (9.0)	3.09	1.06	ปานกลาง
21.ท่านมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทค โนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	22 (11.2)	82 (27.3)	135 (50.3)	22 (11.2)	3.01	1.05	ปานกลาง
22.ท่านมีการพิจารณาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ ทันสมัยอย่างรอบคอบก่อนนำมาปรับใช้ใน การทำงาน	23 (3.7)	54 (21.3)	122 (47.8)	62 (27.2)	3.45	.97	ปานกลาง

ตาราง 4 - 4 จำนวน (n) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตาม
ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้านและรายข้อของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

N=261

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อย ที่สุด	น้อย	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับพฤติกรรม กรฟุ้งตนเอง
23.ท่านมีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องทุ่นแรง จากสิ่งเหลือใช้มาใช้ในการทำงานได้อย่าง เหมาะสม	46 (17.2)	129 (49.3)	62 (27.2)	24 (6.3)	2.76	1.06	ปานกลาง
24.ท่านมีการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ ไม่ใช่แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างเหมาะสม กับงาน	36 (15.5)	70 (28.0)	129 (49.5)	26 (7.0)	2.94	1.02	ปานกลาง
ด้านเทคโนโลยีโดยรวมเฉลี่ย					3.15	.74	มาก
ด้านเศรษฐกิจ							
25.ท่านมีการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้	7 (0.7)	41 (13.3)	153 (58.2)	60 (27.3)	3.51	.93	มาก
26.ท่านมีการอดออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น	19 (8.9)	49 (14.0)	132 (50.1)	61 (27.0)	3.50	1.03	มาก
27.ท่านพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนที่จะซื้อ อุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน	5 (5.5)	20 (9.0)	164 (67.2)	72 (28.3)	3.72	.87	มาก
28.ครอบครัวของท่านช่วยกันรับผิดชอบ ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในบ้าน	4 (5.1)	14 (3.0)	153 (59.1)	90 (32.8)	3.79	.86	มาก
29.ท่านมีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินใน ครอบครัว	1 (0.3)	18 (12.2)	171 (69.3)	71 (29.2)	3.76	.81	มาก
30.ท่านมีการเก็บออมเงินไว้สำหรับซื้อ อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นโดยไม่ต้องผ่อน ชำระ	35 (7.5)	40 (9.0)	123 (48.0)	73 (35.5)	3.40	1.19	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจโดยรวมเฉลี่ย					3.64	.60	มาก
พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม เฉลี่ย					3.48	.49	มาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้านและ
รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง ในตารางที่ 4 - 4 สรุปได้ดังนี้

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านจิตใจ เมื่อวิเคราะห์
รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านจิตใจ อยู่ใน
ระดับมาก

($X = 3.73$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านจิตใจ ข้อที่ 5 ท่านมีความขยันหมั่นเพียร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 4.09$) รองลงมาคือ ข้อที่ 1 ท่านมีกำลังใจในการเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ($X = 3.84$) และข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ($X = 3.32$)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านสังคม เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.18$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านสังคม ข้อที่ 9 ท่านมีความรัก ความสามัคคีกับคนในหน่วยเป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 3.76$) รองลงมาคือข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประเพณีที่สำคัญของหน่วย ($X = 3.46$) และข้อที่ 12 ท่านมีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 2.70$)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ($X = 3.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านสังคม ข้อที่ 9 ท่านมีความรัก ความสามัคคีกับคนในหน่วยเป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 4.19$) รองลงมาคือข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประเพณีที่สำคัญของหน่วย ($X = 4.03$) และข้อที่ 12 ท่านมีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 3.14$)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเทคโนโลยี เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.15$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเทคโนโลยี ข้อที่ 19 ท่านมีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก หรือเครื่องจักรกลต่างๆ ในการทำงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 3.51$) รองลงมาคือข้อ 23 ท่านมีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องทุ่นแรงจากสิ่งเหลือใช้มาใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ($X = 3.45$) และข้อที่ 21 ท่านมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 2.76$)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับสูง ($X = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจ ข้อที่ 29 ท่านมีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 3.97$) รองลงมาคือข้อ 27 ท่านพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนที่จะซื้ออุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ($X = 3.79$) และข้อที่ 26 ท่านมีการออมเงินไว้ในยามจำเป็น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 3.40$)

ตารางที่ 4 - 5 ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเอง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	SD	ระดับพฤติกรรมกร ฟุ้งตนเอง
1. ด้านจิตใจ	3.73	.53	มาก
2. ด้านสังคม	3.18	.72	ปานกลาง
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.72	.58	มาก
4. ด้านเทคโนโลยี	3.15	.74	ปานกลาง
5. ด้านเศรษฐกิจ	3.64	.60	มาก
พฤติกรรมกรฟุ้งตนเอง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมเฉลี่ย	3.48	.49	มาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 4 - 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.48$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($X = 3.73$) รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($X = 3.72$) ด้านเศรษฐกิจ ($X = 3.64$) ด้านสังคม ($X = 3.18$) และด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($X = 3.15$)

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 - 6 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

n=261			
พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศ	n	X	S.D.
ด้านจิตใจ			
ชาย	199	3.76	.52
หญิง	62	3.69	.53

ตารางที่ 4 - 6 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ (ต่อ)

n=261			
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	n	X	S.D.
ด้านจิตใจ			
ชาย	199	3.76	.52
หญิง	62	3.69	.53
ด้านสังคม			
ชาย	199	3.33	.72
หญิง	62	3.04	.69
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
ชาย	199	3.74	.57
หญิง	62	3.69	.60
ด้านเทคโนโลยี			
ชาย	199	3.30	.72
หญิง	62	3.00	.73
ด้านเศรษฐกิจ			
ชาย	199	3.72	.59
หญิง	62	3.57	.59
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม			
ชาย	199	3.57	.50
หญิง	62	3.39	.46

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ ในตารางที่ 4 - 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย ($X = 3.57$) มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมมากกว่าเพศหญิง ($X = 3.39$)

ตารางที่ 4 - 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	n	X	S.D.	t	p-value
ชาย	199	3.57	.50	3.612**	.000
หญิง	62	3.39	.46		

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศในตารางที่ 4 - 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพศชาย ($X = 3.57$) มีพฤติกรรมฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าเพศหญิง ($X = 3.39$)

สมมติฐานที่ 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 - 8 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	n	X	S.D.
n=261			
ด้านจิตใจ			
21-39 ปี	66	3.68	.56
34-46 ปี	84	3.75	.50
47 ปีขึ้นไป	111	3.73	.53
ด้านสังคม			
21-39 ปี	66	3.13	.81
34-46 ปี	84	3.22	.69
47 ปีขึ้นไป	111	3.18	.61
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
21-39 ปี	66	3.76	.57
34-46 ปี	84	3.69	.60
47 ปีขึ้นไป	111	3.72	.58

ตารางที่ 4 - 8 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ (ต่อ)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	n	X	S.D.
ด้านเทคโนโลยี			
21-39 ปี	66	3.32	.77
34-46 ปี	84	3.11	.71
47 ปีขึ้นไป	111	2.94	.70
ด้านเศรษฐกิจ			
21-39 ปี	66	3.72	.65
34-46 ปี	84	3.61	.55
47 ปีขึ้นไป	111	3.57	.61
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม			
21-39 ปี	66	3.53	.52
34-46 ปี	84	3.47	.46
47 ปีขึ้นไป	111	3.41	.48

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุในตารางที่ 4 - 8 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21 - 39 ปี มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมสูงที่สุด ($X = 3.53$) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 34 - 46 ปี ($X = 3.47$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 47 ปี เป็นต้นไป ($X = 3.41$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 - 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS.	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	199	.656	.328	1.364 ^{ns}	.257
ภายในกลุ่ม	62	95.463	.240		
รวม	261	96.119			

Ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ ในตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้ง

สมมติฐานที่ 1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 - 10 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	n	X	S.D.
ด้านจิตใจ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.69	.49
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.70	.46
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	4.03	.60
รวม	261	3.73	.53
ด้านสังคม			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.18	.66
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.21	.63
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	3.38	1.10
รวม	261	3.18	.72
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.69	.57
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.71	.57
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	4.05	.44
รวม	261	3.72	.58
ด้านเทคโนโลยี			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.04	.69
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.29	.68
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	3.76	.84
รวม	261	3.15	.74

ตารางที่ 4 - 10 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	n	X	S.D.
ด้านเศรษฐกิจ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.61	.59
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.60	.49
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	4.07	.56
รวม	261	3.64	.60
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม			
น้อยกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษา	75	3.44	.45
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	105	3.50	.42
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	81	3.87	.57
รวม	261	3.48	.49

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ในตารางที่ 4 - 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมสูงที่สุด ($X = 3.87$) รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($X = 3.50$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา ($X = 3.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 - 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS.	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	199	9.019	3.006	13.668 ^{**}	.000
ภายในกลุ่ม	62	87.100	.220		
รวม	261	96.119			

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่ม ตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ในตารางที่ 4 - 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มี

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 4 - 12

ตารางที่ 4 - 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายคู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	X	ระดับการศึกษา		
		(1)	(2)	(3)
(1) มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.22	-	-	-
(2) อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร	3.44	*	-	-
(3) บริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.50	**	ns	-

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายคู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ในตารางที่ 4 - 12 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ($X = 3.22$) มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี ($X = 3.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามัธยมศึกษา มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ($X = 3.22$) มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาหรือเทียบเท่า ($X = 3.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามัธยมศึกษา มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาหรือเทียบเท่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($X = 3.22$) มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($X = 3.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา ($X = 3.44$) มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ($X = 3.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ($X = 3.50$) มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ($X = 3.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

สมมติฐานที่ 1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 - 13 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

n = 261

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	n	X	S.D.
ด้านจิตใจ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	3.63	.52
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.69	.49
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.93	.53
รวม	261	3.73	.53
ด้านสังคม			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	3.15	.65
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.06	.66
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.39	.84
รวม	261	3.18	.72
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	3.68	.55
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.65	.64
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.85	.54
รวม	261	3.72	.58

ตารางที่ 4 - 13 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกรรมาชิกพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว (ต่อ)

พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	n	X	S.D.
ด้านเทคโนโลยี			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	2.98	.75
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.10	.65
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.47	.74
รวม	261	3.15	.74
ด้านเศรษฐกิจ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	3.51	.58
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.64	.56
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.84	.61
รวม	261	3.64	.60
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน	75	3.38	.46
19,701-33,000 บาท/เดือน	105	3.43	.45
33,001 บาท/เดือนขึ้นไป	81	3.69	.52
รวม	261	3.48	.49

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน ในตารางที่ 4 - 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน 33,001 บาท/เดือนเป็นต้นไป มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมสูงสุด ($X = 3.69$) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน 19,701-33,000 บาท/เดือน ($X = 3.43$) และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700-บาท/เดือน ($X = 3.38$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 - 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

(n=261)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	199	6.796	3.398	15.104**	.000
ภายในกลุ่ม	62	89.322	.225		
รวม					

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว ในตารางที่ 4 - 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือนแตกต่างกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD พบความแตกต่างดังตารางที่ 4 - 15

ตารางที่ 4 - 15 การเปรียบเทียบความแตกต่าง ของพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายคู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

พฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน	X	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน		
		(1)	(2)	(3)
		3.38	3.43	3.69
(1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท/เดือน	3.38	-		
(2) 10,001 - 30,000 บาท/เดือน	3.43	ns	-	
(3) 30,001 บาท/เดือนเป็นต้นไป	3.69	**	**	-

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายคู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครัวเรือนในตารางที่ 4 - 15 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน ($X = 3.38$) แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัว 19,701 บาท/เดือน เป็นต้นไป ($X = 3.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,700 บาท/เดือน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัว 19,701 บาท/เดือน เป็นต้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัว 19,701 - 30,000 บาท/เดือน ($X = 3.43$) มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยครอบครัว 30,001 บาท/เดือน เป็นต้นไป ($X = 3.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัว 19,701 - 30,000 บาท/เดือน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัว 30,001 บาท/เดือน เป็นต้นไป

สมมติฐานที่ 15 กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 - 16 จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

n=261			
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	n	X	S.D.
ด้านจิตใจ			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.80	.53
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.68	.52
ด้านสังคม			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.37	.72
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.07	.69
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.73	.58
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.70	.59
ด้านเทคโนโลยี			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.30	.73
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.06	.73
ด้านเศรษฐกิจ			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.73	.59
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.59	.59
พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาพอเพียงโดยรวม			
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.59	.49
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.42	.47

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตารางที่ 4-16 กลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($X = 3.59$) มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($X = 3.42$)

ตารางที่ 4 - 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งความแปรปรวน					
	n	X	S.D	t	p-value
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	157	3.59	.49	3.222	.001
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	104	3.42	.47		

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตารางที่ 4 - 17 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($X = 3.59$) มีพฤติกรรมการพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($X = 3.42$)

สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตารางที่ 4 - 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง กับพฤติกรรมการพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

n = 261

การสนับสนุนทางสังคม	พฤติกรรมการพึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง											
	ด้านจิตใจ		ด้านสังคม		ด้านทรัพยากรธรรมชาติ		ด้านเทคโนโลยี		ด้านเศรษฐกิจ		พฤติกรรมโดยรวม	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
ด้านอารมณ์	.483**	.000	.398**	.000	.373**	.000	.318**	.000	.477**	.000	.522**	.000
ด้านการประเมิน	.462**	.000	.393**	.000	.330**	.000	.346**	.000	.323**	.000	.474**	.000

ตารางที่ 4 - 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง กับพฤติกรรม
การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

n = 261

การสนับสนุนทางสังคม	พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง											
	ด้านจิตใจ		ด้านสังคม		ด้านทรัพยากรธรรมชาติ		ด้านเทคโนโลยี		ด้านเศรษฐกิจ		พฤติกรรมโดยรวม	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
ด้านข้อมูลข่าวสาร	.505**	.000	.549**	.000	.302**	.000	.400**	.000	.348**	.000	.541**	.000
ด้านเครื่องมือ สิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน	.428**	.000	.430**	.000	.264**	.000	.350**	.000	.350**	.000	.469**	.000
โดยรวม	.604**	.000	.574**	.000	.407**	.000	.458**	.000	.485**	.000	.648**	.000

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในตารางที่ 4 - 18 พบว่า

การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านเครื่องมือ สิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การสนับสนุนทางสังคม

การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อศึกษาการสนับสนุนเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ด้านการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และด้านเครื่องมือ สิ่งของ แรงงาน เวลา และเงินอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบริบทของการดำเนินชีวิตในสังคมของกำลังพลในปัจจุบัน มีวินัย มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีน้ำใจต่อกัน คอยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันเป็นอย่างดี มีการแสดงออกซึ่งความรัก ความผูกพัน และความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คอยให้กำลังใจเมื่อเพื่อนประสบปัญหา นอกจากนั้นหน่วยยังได้จัดโครงการมวลชนสัมพันธ์เพื่อพบปะและพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างกำลังประสบอยู่ ตลอดจนแนะนำข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาในเบื้องต้นด้วยตัวเอง ซึ่งจากการศึกษาของ นิรุต ถึงนาค และชมพูนุท เมฆเมืองทอง (2550: 36) พบว่า การได้รับกำลังใจจากหน่วยงาน จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของกำลังพลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ และทำให้ทราบแนวทางหรือข้อมูลย้อนกลับในการอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามากระทบทั้งในด้านการใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพ อีกทั้งกำลังพลบางส่วนได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงทำให้กำลังพลมีความรู้ในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และช่วยฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับกำลังพลด้วยเหตุนี้กำลังพลจึงมีพฤติกรรมกาพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ในขณะที่มีพฤติกรรมกาพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง และด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่แปรเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้การดำรงชีวิตมีการแข่งขันสูง มุ่งเน้นการทำมาหากินจึงทำให้เวลาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมถูกบั่นทอนลดน้อยลงไป ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกาพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สกล พรหมสิน (2546: 98) ได้ทำการศึกษาการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอกำแพง จังหัดชุมพร ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับ วรณี แกมเกตุ (2546: 66-68) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท พบว่า ครอบครัวและชุมชนชนบทส่วนใหญ่สามารถพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับ ปิยะพร สุริโยตระกูล (2548) พบว่า ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีระดับการพึ่งตนเองด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก มีระดับการพึ่งตนเองด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก มีระดับการพึ่งตนเองด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับมาก และมีระดับการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเพศชายจะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้บริบทของสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้วางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของทุกคนในครอบครัว โดยผู้หญิงจะมีหน้าที่ปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินชีวิตของครอบครัวที่ผู้ชายเป็นผู้กำหนดขึ้น ดังนั้นผู้ชายจึงจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นอีกแนวทางซึ่งจะช่วยให้ผ่านวิกฤตเศรษฐกิจไปได้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญ แห่งทอง (2549) ที่ได้กล่าวถึงสังคมของชาวบ้านว่าเป็นสังคมที่มีความผูกพันกันทางจิตใจสูง มีลักษณะสังคมเป็นแบบครอบครัว (Familistic Societies) เพราะว่ามีกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมทั้งหลายมีศูนย์กลางการปฏิบัติงานภายในกลุ่มสมาชิกครอบครัวที่เป็นเครือญาติกัน สังคมแบบนี้ผู้ชายจะเป็นใหญ่ มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

สมมติฐานที่ 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบริบทของสังคมไทยการดำเนินชีวิตจะอยู่แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จะให้ความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้มีอาวุโสในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยผู้มีอาวุโสจะคอยอบรมสั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมในการดำรงชีวิตให้แก่ลูกหลาน และให้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี มีคุณธรรม จริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตให้แก่คนรุ่นหลัง อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างต่างก็มีความผูกพันใกล้ชิดกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นเครือข่ายของความร่วมมือกันทางสังคมที่เข้มแข็ง และเมื่อผู้มีอาวุโสในครอบครัวหรือในชุมชนมีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร ก็จะสั่งสอนและแนะนำให้คนในครอบครัวและในสังคมทุกช่วงวัยปฏิบัติตาม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่แม้จะมีอายุต่างกัน จึงมีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองตามแนวทางการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป จะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีแนวคิด และทักษะการดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีโอกาสได้รับตำแหน่งในสายงานที่ดีขึ้น ทำให้มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดี มีความมั่นคงในรายได้ และมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีโอกาสเข้าถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือที่แน่นอนในด้านของสวัสดิการในชีวิต มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้ง่าย จึงสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และเรียนรู้วิธีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างถูกวิธี เป็นเหตุให้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อีกทั้งการศึกษามีส่วนเสริมสร้างสติปัญญา และความรู้ ผู้ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้นจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ในการประกอบอาชีพ และสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตได้ดีเพิ่มมากขึ้นตามมา จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน 30,001 บาท/เดือนเป็นต้นไป จะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน 10,001 - 30,000 บาท/เดือน และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท/เดือน ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคน และจะต้องมีรายได้ให้เพียงพอจึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ของครอบครัวสูงมากพอกับการใช้จ่าย จะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี รู้สึกมีความสุข มีความพอเกิดขึ้นในชีวิต อีกทั้งยังมีอำนาจในการใช้สอยซื้อสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาทิ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือ และเครื่องทุนแรง หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยไว้เป็นของตนเองได้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำหรือรายได้ไม่แน่นอน ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของครอบครัวมากขึ้น และอาจต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวสูง หรือมีรายได้ที่แน่นอนและมั่นคง จึงเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีโอกาสได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางยึดหลักคุณธรรมเป็นฐานในการประพฤติปฏิบัติตน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ (2548) ได้กล่าวถึงนัยสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง ประการแรกไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงยึดถือหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพึ่งตนเองได้ในเบื้องต้น และมุ่งเน้นการผลิตที่ผลให้เพียงพอับความต้องการบริโภคในครอบครัว และหลักสำคัญคือการลดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับ อาภาพร ภควัดชัย(2550: 82) ที่ศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการฝึกอบรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดำรงชีวิต ช่วยพัฒนาให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ความชำนาญ ความถนัด และช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตดี และนำไปสู่การพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสอดคล้องกับ ปิยะพร สุริโยตระกูล (2548: 58) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีการพึ่งพาตนเอง ด้านจิตใจ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำ ดิน อบรมลูกหลานให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ มีการปรับปรุงให้สภาพดินดีขึ้น ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนากฎมีปัญญาท้องถิ่น ครอบครัวยังมีความอบอุ่น มีการวางแผนการผลิต มีการรักษาหรือกั้นในครอบครัว และมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง ก็จะทำให้พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเอาใจใส่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือดูแลจากคนใกล้ชิด ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในครอบครัวและในชุมชน ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างพอเพียง ตลอดจนคำแนะนำปรึกษาในการดำเนินชีวิตจากบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับนิรุติ ถิ่นนาค และชมพูพูนุท เมฆเมืองทอง (2550: 36) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนากรณีศึกษาเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้การ

ดำเนินชีวิตของเกษตรกรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ คือ การได้รับกำลังใจจากหน่วยงานรัฐ โดยเกษตรกรมีความเชื่อว่าการที่หน่วยงานรัฐเข้ามาเยี่ยมเยียนจะก่อให้เกิดกำลังใจนอกจากนี้ยังทราบแนวทางในการแก้ไข ปัญหาได้ และสอดคล้องกับ Fonchingong and Fonjong (2002) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิดของกร ฟังตนเอง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการพัฒนาชนบทซึ่งเพิ่มมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองที่มากขึ้น โดยผ่านปัจจัยในการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในปริมาณที่ พอเหมาะไม่มากจนเกินไป ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างโครงสร้างทางวัฒนธรรมและเครือข่ายทาง ชุมชนในรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์กันของบุคคล การส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงในการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ชุมชน และการพึ่งพาความรู้ที่มีในชุมชน ทักษะและเทคโนโลยีที่จำเป็น

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.3 และเป็นเพศหญิง 33.7 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 47-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.33 โดยมีอายุเฉลี่ย 41.87 มีการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 51.7 มีรายได้ของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19,701-30,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 41.66 และเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 55.3

การสนับสนุนทางสังคม

ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมรายด้าน พบว่าการสนับสนุน ทางสังคมด้านอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และ 3.47 ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน และการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 2.92 ตามลำดับ

พฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลพฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างมีพฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการ พึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73, 3.72 และ 3.64 ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงด้านสังคม และพฤติกรรมพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปาน กลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 3.15 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมและการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายด้าน พบว่า การได้รับการสนับสนุนสังคมด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านเครื่องมือ สิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงินของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 - 19 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน		✓
1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓	

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษายปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถพึ่งตนเองได้สูงขึ้น เนื่องมาจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้บุคคลนำหลักวิชามาใช้ในการดำเนิน

ชีวิต ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าทุกระดับการศึกษา ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะเป็นกลวิธีหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการศึกษาจะสามารถทำให้บุคคลมีโอกาสในการเข้าทำงานในองค์กรที่มั่นคง และมีกระบวนการคิดที่ดีและมีระบบมากขึ้น ในการที่จะวางแผน ลงทุนทำสิ่งใด ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังสถานะเศรษฐกิจภายในครอบครัวของบุคคลได้ต่อไป นอกจากนี้จะส่งเสริมด้านการศึกษาแล้วควรจะมีการส่งเสริมในการการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่มีประโยชน์ อุปกรณ์ช่วยในการทำงาน เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับสูง โดยมียาไรได้มากกว่ารายจ่ายจะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูงด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและช่วยเหลือบุคคลให้มีระดับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่สูงขึ้น หน่วยงานต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยวิธีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมเกี่ยวกับหลักการประกอบอาชีพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคคลมีอาชีพหลักที่มั่นคง มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และส่งเสริมให้บุคคลดำรงชีวิตด้วยความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ การอบรมดังกล่าวจะรวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้บุคคลมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดมากขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานจะต้องมีการจัดสวัสดิการให้บุคคลอย่างทั่วถึง เช่น เงินช่วยเหลือครอบครัว เงินช่วยเหลือฉุกเฉินกรณีเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ จึงน่าจะเป็นกลวิธีหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัย พบว่า บุคคลมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ส่วนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยีให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ บุคคล เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของตนเอง และส่งเสริมให้บุคคลสามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับตนเองมากที่สุด การเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมนอกจากจะได้รับความรู้แล้ว ยังส่งเสริมให้บุคคลมีเครือข่ายทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างกันและกัน ก่อให้เกิดความรัก และความสามัคคี ผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม กิจกรรมต่างๆ จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ ควรส่งเสริมสนับสนุน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวน และ

สานต่อโครงการต้นกล้าอาชีพที่เคยจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคล เนื่องจากเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสืบสานแนวทางการดำรงชีวิตที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลได้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิจัย พบว่า บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนทางสังคมของบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนทางสังคมแก่บุคคลมากขึ้น โดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัสดุสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ การสนับสนุนทางสังคมทั้งสองด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีการสนับสนุนด้านสิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็นของบุคคลเพื่อเป็นประโยชน์กับบุคคลในการที่จะใช้ในการเผชิญปัญหาวิกฤตในการดำรงชีวิต ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับบุคคลในสังคมและชุมชน และสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงาน ซึ่งเมื่อบุคคลได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้น จะช่วยส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล เช่น การมีส่วนร่วมการรับรู้พลังอำนาจในชุมชน การเห็นคุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความศรัทธาในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีบริบทหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น บุคคลในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท บุคคลในชุมชนเขตเมือง เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวงกว้างมากขึ้น

3. ควรทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยนำผลการวิจัยไปสร้างโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลต่อไป

4. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบาย และศึกษาพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคม และระดับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ กำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร จำนวน 261 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน เวลา และเงิน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ

สรุป

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.3 และเป็นเพศหญิง 33.7 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 47-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.33 โดยมีอายุเฉลี่ย 41.87 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 51.66 มีรายได้ของครอบครัว 19,700 - 30,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 41.66 และเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 55.3

การสนับสนุนทางสังคม

ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมรายด้าน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และ 3.47 ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือสิ่งของ แรงงาน และการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 2.92 ตามลำดับ

พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน พบว่า พฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73, 3.72 และ 3.64 ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม และพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 3.15 ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมแตกต่างกัน โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรฟุ้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมและการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายด้าน พบว่า การได้รับการสนับสนุนสังคมด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านเครื่องมือ สิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงินของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4-20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน		✓
1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน	✓	
สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓	

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถพึ่งตนเองได้สูงขึ้น เนื่องจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้บุคคลนำหลักวิชามาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าทุกระดับการศึกษา ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะเป็นกลวิธีหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการศึกษาจะสามารถทำให้บุคคลมีโอกาสในการเข้าทำงานในองค์กรที่มั่นคง และมีกระบวนการคิดที่ดีและมีระบบมากขึ้น ในการที่จะวางแผน ลงทุนทำสิ่งใด ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังสถานะเศรษฐกิจภายในครอบครัวของบุคคลได้ต่อไป นอกจากนี้จะส่งเสริมด้านการศึกษาแล้วควรจะมีการส่งเสริมในการการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่มีประโยชน์ อุปกรณ์ช่วยในการทำงาน เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับสูง โดยมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายจะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูงด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและช่วยเหลือบุคคลให้มีระดับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่สูงขึ้น หน่วยงานต้องเข้ามา มีบทบาทในการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยการวิธีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมเกี่ยวกับหลักการประกอบอาชีพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคคลมีอาชีพหลักที่มั่นคง มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และส่งเสริมให้บุคคลดำรงชีวิตด้วยความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ การอบรมดังกล่าวจะรวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้บุคคลมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดมากขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานจะต้องมีการจัดสวัสดิการให้บุคคลอย่างทั่วถึง เช่น เงินช่วยเหลือครอบครัว เงินช่วยเหลือฉุกเฉินกรณีเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ จึงน่าจะเป็นกลวิธีหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัย พบว่า บุคคลมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ส่วนพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยีให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ บุคคล เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของตนเอง และส่งเสริมให้บุคคลสามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับตนเองมากที่สุด การเข้ารับการฝึกอบรมนอกจากจะได้ได้รับความรู้แล้ว ยังส่งเสริมให้บุคคลมีเครือข่ายทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างกันและกัน ก่อให้เกิดความรัก และความสามัคคี ผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม กิจกรรมต่างๆ จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ ควรส่งเสริมสนับสนุน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวน และสานต่อโครงการต้นกล้าอาชีพที่เคยจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคล เนื่องจากเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสืบสานแนวทางการดำรงชีวิตที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลได้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิจัย พบว่า บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนทางสังคมของบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนทางสังคมแก่บุคคลมากขึ้นโดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัสดุสิ่งของ แรงงาน เวลา และการเงิน ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ การสนับสนุนทางสังคมทั้งสองด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีการสนับสนุนด้านสิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็นของบุคคลเพื่อเป็นประโยชน์กับบุคคลในการที่จะใช้ในการเผชิญปัญหาวิกฤตในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับบุคคลในชุมชน และสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงาน ซึ่งเมื่อบุคคลได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นจะช่วยส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ กับพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล เช่น การมีส่วนร่วมการรับรู้พลังอำนาจในชุมชน การเห็นคุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความศรัทธาในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีบริบทหลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น บุคคลในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท บุคคลในชุมชนเขตเมือง เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวงกว้างมากขึ้น
3. ควรทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยนำผลการวิจัยไปสร้างโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลต่อไป
4. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบาย และศึกษาพฤติกรรมที่พึงตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. การพึ่งตนเอง: ศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์, 2530
- กระทรวงมหาดไทย. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น. กรมการปกครอง, 2541
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. “การวัดแรงสนับสนุนทางสังคม” วารสารสังคมสงเคราะห์ (มกราคม-ธันวาคม). 2535 หน้า 70
- เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม, ปราณี สุทธิสุขคนธ์ และดุชนิ คำมี. “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: สู่กลยุทธ์การบริหาร.” วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 5(2): 2550: 105-106 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ: cursภาลาดพร้าว, 2552 หน้า 7
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ: cursภาลาดพร้าว, 2551.
- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. แผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา. กรุงเทพฯ . 2550: 48
- จินตนา ยูนิพันธ์. ทฤษฎีการพยาบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- ชั้นทอง มีโพธิ์. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองของประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตำบลหนองพิกุล อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 2549.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน และดวงเดือน พันธมนาวิน. 2550. “จิตพฤติกรรมศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง : เศรษฐกิจพอเพียงกับจิตพฤติกรรมศาสตร์” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 2547.
- ธรรมนูญ เพ็ญทอง. วิวัฒนาการโครงสร้างเกี่ยวกับสังคม.(online) เข้าถึงได้จาก <http://e-learning.Tapee.ac.th>. 21 มีนาคม 2553. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2558.

- นิรุต ถึงนาค และชมพูท งามเมืองทอง. “การวิจัยและพัฒนากรณีศึกษาเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดมหาสารคาม” วารสารครุศาสตร์. 2550.
- นิคม มุสิกมะมาคะ. ทฤษฎีใหม่ในหลวง: ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน. 2542.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์. 2551.
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. จิตวิทยาสังคมกับสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: เอช เอน การพิมพ์. 2528.
- ปิยะพร สุริโยตระกูล. การศึกษาระดับการพึ่งตนเองของเกษตรกรโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2548.
- ประเวศ ะสี. พุทธเกษตรกรรมกับสานติสุขของสังคมไทย. เอกสารอัดสำเนา. 2530.
- พีรเทพ รุ่งคุณากร. “ตามรอยพระบาท ประชากรเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง.” วารสารครุศาสตร์ 5 (1). 2551.
- พิริยา เลิศมงคลนาม. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา : กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.
- รุจิพร จารุพงษ์ และคณะ. เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งตนเอง. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Online)เข้าถึงได้จาก<http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/other42.pdf>, 6 กรกฎาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2558.
- วรรณิ แกมเกตุ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวชนบท. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สกล พรหมสิน. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลหงส์เจริญ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 2546.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมการสร้างการประเมินค่าการใช้ประโยชน์. พิมพ์ครั้งที่

8. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.

สุเมธ ตันติเวชกุล. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (Online) เข้าถึงได้จาก

<http://www.unistore.com/sufficiency/ebook/sustainable.pdf>,

5 กรกฎาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2558.

เสรี พงศ์พิศ. 100 ร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์. 2547.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เส้นทางสู่...ความพอเพียง.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซนจูรี จำกัด. 2551.

สำนักคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ

“เศรษฐกิจพอเพียง: แนวพระราชดำริแห่งการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน”

นิตยสารท้องถิ่น 45 (12): 2548.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงกับ

การพัฒนาชุมชน: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, 2545. (Online). เข้าถึงได้จาก

<http://www.unithai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=53>

[8933509&Ntype=119](http://www.unithai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=53), 10 พฤษภาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม

2558.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนและยุทธศาสตร์

การพัฒนา. 2550.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. คุณภาพชีวิตคนไทย. สถิติ : ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม. กรุงเทพฯ. พี.

เอสิพิ้ง จำกัด. 2550.

สำนักงานกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. “เศรษฐกิจพอเพียง :

แนวพระราชดำริการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน” นิตยสารท้องถิ่น 45(2). 2550.

อรสุดา เจริญรัก. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. ปริญญาานิพนธ์การอุดมศึกษามหาบัณฑิต

สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.

อาภาพร ภควัดชัย. “การศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนใต้.” วารสารสังคมศาสตร์

และมนุษยศาสตร์ 35(2) : 2552.

อุดมศักดิ์ วงศ์พันธุ์. ศักยภาพของชุมชนชนบทในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

Barrera, M. and S. L. Ainly. 1983. "The structure of social support : a conceptual and empirical analysis." *Journal of Community Psychology* 11: 379-389. Cited Hall, G.B. and G. Nelson. 1996. "Social network, social support, personal empowerment, and the adaptation of psychiatric consumer/survivors: path analytic models." *Social Science Medical* 43 (12): 1743-1754.

Cobb, S. "Social support as a moderate of life stress" *Psychosomatic Medicine* 38(September-October). 1976: 300-313.

Fonchingong, C.C. and L.N. Fonjong. "The concept of self-reliance in community development initiative in the Cameroon grassfields." *Geo Journal* 57. 2002: 84-94.

Gottlieb, B.H. "Social network and social support: An overview of research, practice and policy implications." *Health Education Quarterly* 12: 1985: 5-22.

Heller. *Work, Stress and Social Support*. MA: Addison-Wesley publishing. 1986.

House, J.S. *Social Work Stress and Social Support*. Reading, MA: Addison-Wesley. Cited in Brown, MA. 1986. "Social support during pregnancy" *Nursing Research*. 35(1). อ้างใน พิริยา เลิศมงคลนาม. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปี 2551. หน้า 84

Kaplan, B.H., J.C. Cassel, and S. Gore. "Social support and health." *Medical* 15. 1987: 108-109.

Kahn, R.H. In *Aging from Brith to Death : Interdisciplinary Prospective*. Colorado: Westview Press. 1979: 364-396.

Pender, N.J. Health Promotion in Nursing Practice. 3rd ed. Norwalk: Appleton and Lange.
1996.

Weiss, R. The Provision of Social Relationships. In Z. Rubin and E. Cliffs, (Zeds.) In
Idoing into others. New Jersey: Prentic-hall... 1974: 278-285.

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. การพึ่งตนเอง: ศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์, 2530
- กระทรวงมหาดไทย. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น. กรมการปกครอง, 2541
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. “การวัดแรงสนับสนุนทางสังคม” วารสารสังคมสงเคราะห์ (มกราคม-ธันวาคม). 2535 หน้า 70
- เกรียงศักดิ์ ช่อเลี่ยม, ปราณี สุทธิสุคนธ์ และดุชนี คำมี. “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: สู่กลยุทธ์การบริหาร.” วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 5(2): 2550: 105-106 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ: CURS ภาลาตพร้าว, 2552 หน้า 7
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ: CURS ภาลาตพร้าว, 2551.
- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. แผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา. กรุงเทพฯ . 2550: 48
- จินตนา ยูนิพันธ์. ทฤษฎีการพยาบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- ชั้นทอง มีโพธิ์. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองของประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตำบลหนองพิกุล อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 2549.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน และดวงเดือน พันธมนาวิน. 2550. “จิตพฤติกรรมศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง : เศรษฐกิจพอเพียงกับจิตพฤติกรรมศาสตร์” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 2547.
- ธรรมบุญ เฟื่องทอง. วิวัฒนาการโครงสร้างเกี่ยวกับสังคม.(online) เข้าถึงได้จาก <http://e-learning.Tapee.ac.th>. 21 มีนาคม 2553. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2558.

- นิรุต ถิ่นนาค และชมพูนุท เมฆเมืองทอง. “การวิจัยและพัฒนากรณียศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดมหาสารคาม” วารสารครุศาสตร์. 2550.
- นิคม มุสิกมะมาคะ. ทฤษฎีใหม่ในหลวง: ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน. 2542.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์. 2551.
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. จิตวิทยาสังคมกับสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : เอช เอ็น การพิมพ์. 2528.
- ปิยะพร สุริโยตระกูล. การศึกษาระดับการพึ่งตนเองของเกษตรกรโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2548.
- ประเวศ วะสี. พุทธเกษตรกรรมกับสานตีสุขของสังคมไทย. เอกสารอัดสำเนา. 2530.
- พีรเทพ รุ่งคุณากร. “ตามรอยพระบาท ประชากรเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง.” วารสารครุศาสตร์ 5 (1). 2551.
- พิริยา เลิศมงคลนาม. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา : กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.
- รุจิพร จารุพงษ์ และคณะ. เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งตนเอง. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Online) เข้าถึงได้จาก <http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/other42.pdf>, 6 กรกฎาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2558.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวชนบท. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สกล พรหมสิน. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลหงส์เจริญ อำเภอนาทม จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 2546.

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมการสร้างการประเมินค่าการใช้ประโยชน์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (Online) เข้าถึงได้จาก <http://www.unistore.com/sufficiency/ebook/sustainable.pdf>, 5 กรกฎาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2558.
- เสรี พงศ์พิศ. 100 ร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์. 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เส้นทางสู่...ความพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซนจูรี จำกัด. 2551.
- สำนักคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง: แนวพระราชดำริแห่งการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน” นิตยสารท้องถิ่น 45 (12): 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาชุมชน: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, 2545. (Online) เข้าถึงได้จาก <http://www.unithai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538933509&Ntype=119>, 10 พฤษภาคม 2552. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2558.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนา. 2550.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. คุณภาพชีวิตคนไทย. สถิติ : ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม. กรุงเทพฯ. พี. เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด. 2550.
- สำนักงานกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. “เศรษฐกิจพอเพียง : แนวพระราชดำริการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน” นิตยสารท้องถิ่น 45(2). 2550.
- อรสุดา เจริญรัก. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. ปริญญาานิพนธ์การอุดมศึกษามหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- อภาพร ภควัดชัย. “การศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนใต้.” วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 35(2) : 2552.

- อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์. ศักยภาพของชุมชนชนบทในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- Barrera, M. and S. L. Ainly. 1983. "The structure of social support : a conceptual and
empirical analysis. " *Journal of Community Psychology* 11: 379-389. Cited
Hall, G.B. and G. Nelson. 1996. "Social network, social support, personal
empowerment, and the adaptation of psychiatric consumer/survivors: path
analytic models." *Social Science Medical* 43 (12): 1743-1754.
- Cobb, S. "Social support as a moderate of life stress" *Psychosomatic Medicine*
38(September-October). 1976: 300-313.
- Fonchingong,C.C. and L.N.Fonjong."The concept of self-reliance in
community development initiative in the Cameroon
grassfields." *Geo Journal* 57. 2002: 84-94.
- Gottlieb, B.H. "Social network and social support: An overview of research, practice and
policy implications." *Health Education Quarterly* 12: 1985: 5-22.
- Heller. *Work, Stress and Social Support*. MA: Addison-Wesley publishing. 1986.
- House, J.S. *Social Work Stress and Social Support* Reading. MA.: Addison-Wesley. Cited
in Brown, MA. 1986. "Social support during pregnancy" *Nursing Research*.
35(1). อ้างใน พิริยา เลิศมงคลนาม. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การ
สนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่น
อาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ปี 2551. หน้า 84
- Kaplan, B.H., J.C. Cassel, and S. Gore. "Social support and health." *Medical* 15. 1987: 108-
109.
- Kahn, R.H. In *Aging from Brith to Death : Interdiscriplinary Prospective*. Colorado:
Westview Press. 1979: 364-396.

Pender, N.J. Health Promotion in Nursing Practice. 3rd ed. Norwalk: Appleton and Lange.
1996.

Weiss, R. The Provision of Social Relationships. In Z. Rubin and E. Cliffs, (Zeds.) In
I do as others do. New Jersey: Prentice-hall.. 1974: 278-285.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยพฤติกรรมพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของกำลังพลศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร สำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรุณาอ่านคำชี้แจงในแต่ละส่วนของแบบสอบถามให้เข้าใจโดยละเอียด และขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อด้วยตัวท่านเอง โดยให้ตรงความเป็นจริง ตรงความรู้สึกรู้สึก คิดเห็น หรือพฤติกรรมของท่านมากที่สุด โดยท่านไม่ต้องระบุชื่อ-นามสกุล ในแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยและนำเสนอโดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลรายบุคคล

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ส่วนที่ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยจะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ให้ความ อนุเคราะห์และเสียสละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ใน เพียง 1 คำตอบใน 1 ข้อ และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี.....เดือน

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ปวช.)

อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ของครอบครัว.....บาท/เดือน

5. การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เคยเข้าร่วมกิจกรรม

ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความต่อไปนี้ตรงกับความเป็นจริง ของท่านอย่างไร	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
1. ท่านมีคนในครอบครัวคอยให้กำลังใจเมื่อยามที่ท่านประสบปัญหา				
2. คนในครอบครัวไว้วางใจในการตัดสินใจของท่าน				
3. เมื่อท่านประสบความสำเร็จ เพื่อนบ้านร่วมแสดงความยินดีกับท่านเสมอ				
4. ท่านได้รับการเอาใจใส่จากคนในครอบครัวเสมอ				

ข้อความต่อไปนี้ตรงกับความเป็นจริง ของท่านอย่างไร	น้อย ที่สุด	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
5. บุคคลใกล้ชิดมีการถามทุกข์ สุข ท่านอยู่เสมอ				
6. คนในครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ท่านเป็นอย่างดี				
7. เพื่อนบ้านให้ความเป็นมิตรกับท่านเป็นอย่างดี				
8. ท่านได้รับความชื่นชมจากคนรอบข้างเมื่อท่านประพฤติตนเป็นคนดี				
9. ท่านได้รับการบอกกล่าวจากบุคคลใกล้ชิด เมื่อท่านทำบางสิ่ง บางอย่างผิดพลาดโดยไม่รู้ตัว				
10. ท่านได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการ ทำงาน				
11. ท่านได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจาก แหล่งข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอ				
12. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนจากเพื่อน บ้านอยู่เสมอ				
13. หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การดำรงชีวิตของคนในชุมชน				
14. มีการช่วยเหลือในการทำงานภายในครอบครัวของท่านเป็นอย่างดี				
15. เมื่อมีความเดือดร้อนเรื่องเงินท่านสามารถกู้เงินจากสหกรณ์ได้ไม่ ยากนัก				
16. ท่านสามารถยืมเงินจากญาติพี่น้องเมื่อยามที่ท่านขัดสน				
17. ท่านรู้สึกว่าคุณใกล้ชิดมีเวลาให้ท่านเสมอ				
18. ท่านสามารถขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์ หรือเครื่องมือในการ ทำงานจากหน่วยอย่างสม่ำเสมอ				
19. หน่วยงานของท่านให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน หรือสิ่งของ หาก ท่านประสบปัญหาวิกฤต				
20. เมื่อท่านขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น ท่านสามารถยืมจากเพื่อนบ้านได้				

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาฟั้งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึก และ
ความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความต่อไปนี้ตรงกับความเป็นจริง ของท่านอย่างไร	น้อย ที่สุด	น้อย	มาก	มาก ที่สุด
1. ท่านมีกำลังใจในการเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง				
2. ท่านมีความคิดที่จะทำประโยชน์แก่สังคมตลอดเวลา				
3. ท่านรู้สึกเห็นใจเพื่อนบ้านที่กำลังประสบปัญหา				
4. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยอยู่เสมอ				
5. ท่านมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน				
6. ท่านแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนเสมอ				
7. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่เป็นประเพณีที่สำคัญของหน่วย				
8. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานกับคน ในหน่วยงานเสมอ				
9. ท่านมีความรัก ความสามัคคีกับคนในหน่วยเป็นอย่างดี				
10. ท่านมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีให้กับเพื่อนร่วมงานใน หน่วยงานที่สนใจ				
11. ท่านมีการเผยแพร่ศิลปะพื้นบ้านให้กับลูกหลาน				
12. ท่านมีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้แก่ผู้อื่น				
13. ท่านกำจัจัดขยะโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ				
14. ท่านไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง				
15. ท่านพยายามอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในหน่วยให้คงอยู่ ตลอดไป				
16. ท่านมีการแปรรูปอาหารเพื่อเก็บไว้บริโภคเอง				
17. ท่านมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในหน่วยได้อย่างเหมาะสม				
18. ท่านมีการปลูกต้นไม้ทดแทนต้นไม้ที่ตัดไปใช้งาน				
19. ท่านมีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก หรือเครื่องจักรกลต่างๆ ในการ ทำงาน				

ข้อความต่อไปนี้ตรงกับความเป็นจริง ของท่านอย่างไร	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
20. ท่านมีการนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ให้สอดคล้องกับงานของท่าน				
21. ท่านมีการศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน				
22. ท่านมีการพิจารณาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยอย่างรอบคอบก่อนนำมาปรับใช้ในการทำงาน				
23. ท่านมีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องทุ่นแรงจากสิ่งเหลือใช้มาใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม				
24. ท่านมีการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ไม่ใช่แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างเหมาะสมกับงาน				
25. ท่านมีการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้				
26. ท่านมีการอดออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น				
27. ท่านพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนที่จะซื้ออุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน				
28. ครอบครัวของท่านช่วยกันรับผิดชอบช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในบ้าน				
29. ท่านมีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินในครอบครัว				
30. ท่านมีการเก็บออมเงินไว้สำหรับซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นโดยไม่ต้องผ่อนชำระ				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลโทชัยวัฒน์ พิชัยณรงค์	
วัน เดือน ปีเกิด	14 ตุลาคม 2502	
การศึกษา	ปริญญาตรี วท.บ.(ทบ.) รร.จปร. รุ่นที่ 30	พ.ศ.2526
	หลักสูตรกระโดดร่ม รุ่นที่ 132	พ.ศ.2524
	หลักสูตรจู่โจม รุ่นที่ 65	พ.ศ.2525
	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่า ป. รุ่นที่ 24	พ.ศ.2526
	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่า ป. รุ่นที่ 34	พ.ศ.2532
	หลักสูตรหลักประจำ รร.สธ.ทบ. ชุดที่ 70	พ.ศ.2535
	ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รามคำแหง)	พ.ศ.2540
ประวัติการทำงาน	ผช. รอง ผบ.ร้อย ปืนใหญ่ ป.พัน.102	พ.ศ.2526
	รอง ผบ. ร้อย ปืนใหญ่ ป.พัน.102	พ.ศ.2527
	รรก.ผอ.2 ป.พัน.102	พ.ศ.2530
	ผบ.ร้อย.ปืนใหญ่ ป.พัน.102	พ.ศ.2531
	ผอ.3 ป.พัน.102	พ.ศ.2533
	ประจำ รร.สธ.ทบ.	พ.ศ.2534
	ผอ.3 ป.2รอ.	พ.ศ.2535
	รอง ผบ. ป.พัน.12	พ.ศ.2536
	ผบ.ป.พัน.12	พ.ศ.2539
	รอง. เสธ.มทบ.12	พ.ศ.2546
	ผอ.รง.ตวพ.ศอว.ศอพท.	พ.ศ.2548
	ผอ.รง.กสย.ศอว.ศอพท.	พ.ศ.2549
	ผชก.สป.	พ.ศ.2555
ตำแหน่งปัจจุบัน	ปช.สป.	พ.ศ.2557